

A magyar népgazdaság fejlődésének problémái

Az ülések helye: VII. sz. előadó, II. em. 245. terem.

1965. április 22-én délután 2 órakor:

Vitavezető: **DR. BEREND T. IVÁN** egy. tanár, dékán, a tör-ténettudományok doktora.

Kovács Katalin általános szakon végzett közgazda: „Az ipari újratemelés alakulása Magyarországon”

Kiss Ferenc általános szakon végzett közgazda: „A mezőgazdasági termelés alakulása hazánkban”

Gerencsér László IV. évf. általános szakos: „Az álló-és forgóalap viszonya hazánkban”

Hajdú József IV. évf. általános szakos: „A készlet-alakulás problémái”

1965. április 23-án délelőtt 9 órakor

Vitavezető: **DR. SZABÓ KÁLMÁN** egyetemi tanár, rektor-helyettes, a közgazdaságtudományok kandidátusa

Betlendi László V. évf. tanári „B” szakos: „A szocia-lista gazdaság irányításának problémái”

Benet Iván IV. évf. agrár szakos: „Tervszerűség, ér-téktörvény, mezőgazdaság”

Simonics György IV. évf. általános szakos: „A ma-gyar ipar termelői árrendszerének jellemző vonásai”

Miklósvári Zoltán IV. évf. általános szakos: „Az árak szerepe a Magyar Gördülőcsapágy Művek gazdálkodá-sában”

1965. április 23-án délután 2 órakor:

Vitavezető: **DR. RADÓ SÁNDOR** tanszékvezető egyetemi tanár, a földrajztudományok doktora

Illés Iván IV. évf. földrajzszakos: „A magyar ipar területi szerkezete néhány mutatószám tükrében”

Tóth Ildikó IV. évf. földrajz szakos: „Az ipartelepít-és és a munkaerőgazdálkodás összefüggései a második öt éves terv időszakában, és tervezésének főbb problémái”

Szepesi János IV. évf. földrajz szakos: „Szabolcs-Szatmár megye zöldségtermelésének gazdaságföldrajzi vizsgálata”

Csingár Berta IV. évf. földrajz szakos: „Komló város kulturális, szociális és kommunális ellátottsága és problé-mái”

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

VII. ÉVFOLYAM. 7. SZÁM.

Ara: 50 fillér

1965. APRILIS 12.

1965. április 24-én, délelőtt 9 órakor:

Vitavezető: **DR. KÁZSMÉR ISTVÁN**, a Belkereskedelmi Kutatóintézet osztályvezetője.

Mózes László IV. évf. belker. szakos: „Egyes kapaci-tátszámítási módszerek az élelmiszerkereskedelemben.”

Hrubos Ildikó IV. évf. belker. szakos: „A kereske-delmi hálózat fejlesztésének mértékét meghatározó té-nyezők”.

III. ALSZEKCIÓ:

A világgazdaság és a külkereskedelem kérdései

Az ülések helye: IX. előadó, 247. terem

1965. április 22-én délután 2 órakor:

Vitavezető: **DR. NYILAS JÓZSEF**, a közgazdaságtudomá-nyok kandidátusa, tanszékvezető

Ódor Mária III. évf. tanári „A” szakos: „A KGST szerepe a szocialista országok gazdasági fejlődésében, kül-lönös tekintettel Magyarországra”

Múlt és jelen — két képben

Egy rombadólt épület képe az emberben néha élénkebb képzetet kelt a háborúról, mint visszaemlékezések egész sora. Különösen ha azokat a falakat látjuk csonkán az égre meredni, amelyek megszéplve, újjáépített formában mindennapi környezetünkhöz tartoznak.

Ha a mostani menza helyén 1945-ben megállt valaki a törmelékek között és felfelé nézett, akkor a két égboltot látta. A déli rész teljesen rombadólt, csupán a külső fal maradt meg. Nem is csoda, hiszen az ostrom alatt háromszor cserélt gazdát az épület. A németek végül felrobbantották azt a részt, ahol ma a könyvtár és a laboratórium áll.

Romeltakarítás után, az épségben maradt részt ideiglenesen rendbehozták és a vámgigazgatóság dolgozott benne. A Közgazdaságtudományi Egyetem ekkor még a Szerb utcában működött.

Csak 1949-ben kaptuk meg a jelenlegi épületet. Azonnal megkezdődött az át-építés, hogy megfeleljen az oktatási és tudományos munka követelményeinek, hogy fiatal közgazdászok ezreinek képzésére alkalmas épület álljon a leg-fiatalabb egyetem rendelkezésére.

A hazai marxista felső-oktatás legfontosabb léte-sítménye egy újjáalakított, régi épületben kapott szál-lást, de teljesen új úton indult el. Nem voltak ha-gyományai, tapasztalatai, így szinte mindent önma-gának kellett megteremte-nie, lépésről, lépésre...

Még állványzó 1951 ja-nuárjában. Az utána meg-tett utat, vagy legalábbis annak legfontosabb ered-ményeit már jobban is-merjük. Az átalakulásnak egyetemünk dolgozói kö-zül sokan tanúi — sőt ak-tív harcosai voltak. A fel-szabadulás 20. évforduló-ján rájuk is gondoljunk.

EGYETEMI KÖZGAZDÁSZ NAPOK VII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI SZEKCIÓ

1965. április 24-én délelőtt 9 órakor:

Vitavezető: **DR. NAGY LÁSZLÓ**, az Országos Idegenfor-galmi Hivatal osztályvezetője.

Czeplédi József IV. évf. belker. szakos: „Az idegenfor-galom fejlesztésének időszzerű közgazdasági problémái”

Fridrich András IV. évf. belker. szakos: „Az oszt-rák—magyar idegenforgalom aktuális kérdései”

Mányai Lóránt IV. évf. belker. szakos: „A campin-gek szerepe az idegenforgalom fejlesztésében”

Fürjes Katalin IV. évf. belker. szakos: „A szállodai idegenforgalom kérdései”

II. ALSZEKCIÓ:

A gazdasági számítások módszertani kérdései

Az ülések helye: VIII. előadó 246. terem.

1965. április 22-én délután 2 órakor:

Vitavezető: **DR. SZAKASITS D. GYÖRGY** docens, a köz-gazdaságtudományok kandidátusa

Mathcsiz Erzsébet IV. évf. tanári „A” szak: „A beru-házások gazdasági hatékonyságának néhány kérdése”

Torma Imre ipar szakon végzett közgazda: „A beru-házások gazdasági hatékonyságának mérése”

Juhász Gabriella IV. évf. általános szakos: „Gazda-ságossági számítások problémái a gyógyszeriparban”

Felvári Emőke IV. évf. általános szakos: „Műszaki fejlesztés és felhalmozás kapcsolatának számszerűsítése”

1965. április 23-án délelőtt 9 órakor:

Vitavezető: **DR. KREKO BELA** docens, az Egyetemi Szá-mítóközpont igazgatója

Békési Gábor III. évf. terv-matematika szakos: „Az »n« dimenziós szállítási problémáról”

Glatfelder Péter III. évf. terv-matematika szakos: „A játékelmélet alkalmazási lehetőségei a magyar mező-gazdaságban”

Bíró András IV. évf. terv-matematika szakos: „A tele-pítéstervezés matematikai módszerei”

Bánsági Pál ipar szakon végzett közgazda: „Modern tőkés programozási eljárások”

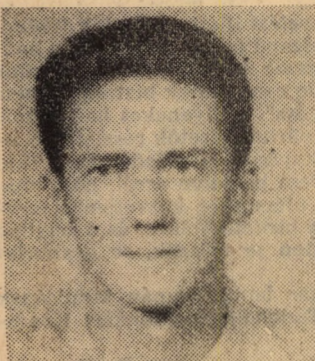
1965. április 23-án délután 2 órakor:

Vitavezető: **DR. SCHUSZTER EDE** tanszékvezető, docens, a közgazdaságtudományok kandidátusa

Szatmári Gábor IV. évf. terv-matematika szakos: „Az ügyvitelgépítés néhány problémája”

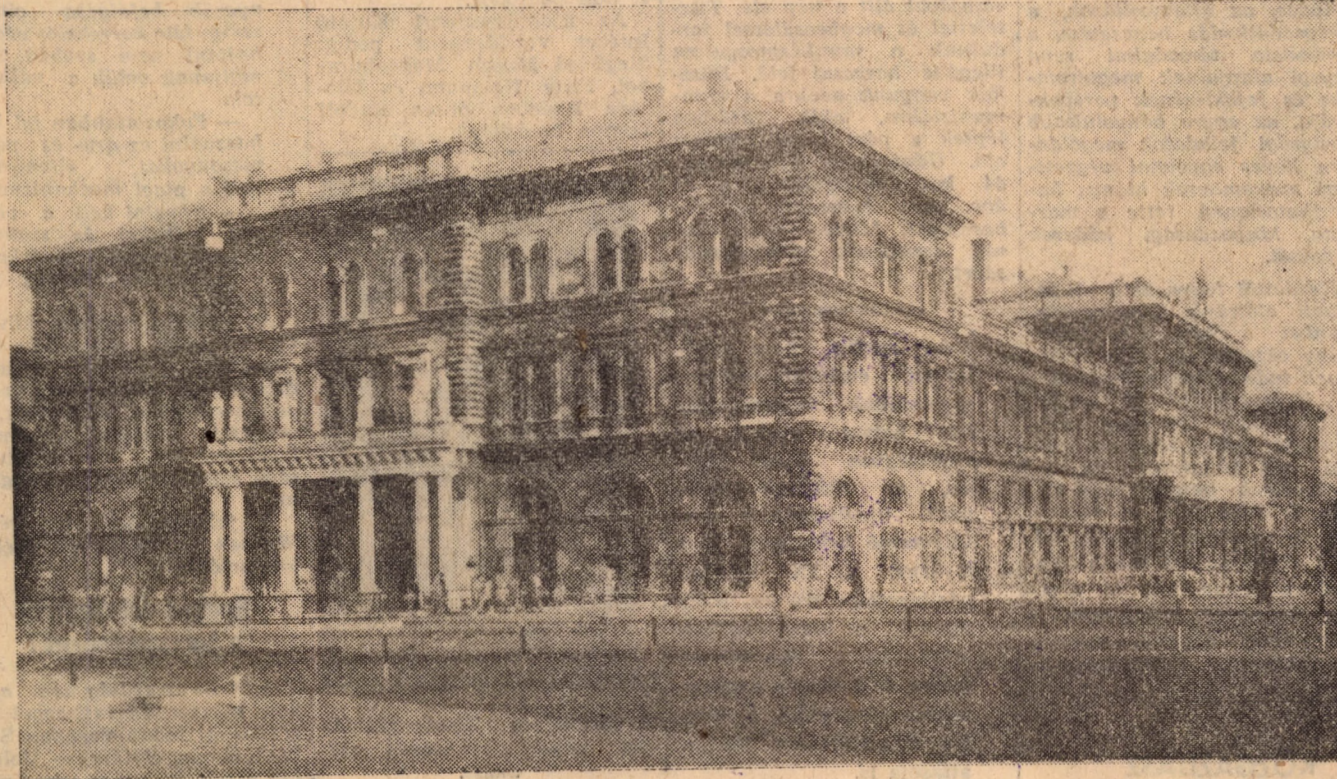
Guttyán Margit V. évf. tanári „B” szakos: „A mező-gazdasági önköltségszámítás néhány kérdése”

Darvas László IV. évf. ipar szakos: „Matematikai módszerek alkalmazása az önköltségtervezésben”

GRATULÁLUNK!

A művelődésügyi miniszter Szabó Gábor, mezőgazdasági szakon végzett hallgatóknak a Felsőoktatási Tanulmányi Erdemérem kitüntetést adományozta.

Berei Andor

ELVTÁRSNAK, A PÁRT RÉGI HARCOSÁNAK
A NÉP SZOLGÁLATÁBAN KIFEJEZETT MUNKÁJÁÉRT
A FELSZABADULÁS 20. ÉVFORDULÓJÁN

MSZMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGA

Egyetemünk párttagjai közül 44-en vannak, akik a felszabadulás 20. évfordulóján emléklapot kaptak. Közülük 16-an már 1945 előtt beléptek a kommunista pártba.

Mi is köszöntjük dr. Barla Szabó Ödön, Benedek Györgyné, Berei Andor, dr. Biró Lászlóné, Bruck Róza, dr. Dobrovits Iván, Erdei György, Erdei Mihály, Faludi Szilárd, Falus Györgyné, Farkas Sándor, dr. Forgács Tibor, Gyenes Antalné, dr. Gyenge Zoltán, Gyimesi Mihály, Hamvas László, dr. Haász Árpád, dr. Horváth Jenő, Kalmár Imre György, Kende István, Kiss Arthur, dr. Kollarik Amália, dr. Kolos Miklós, dr. Kreskay Ferenc, Lung Ferencné, Magyar János, Marton Imre, Molnár Imréné, dr. Pach Zsigmond Pál, Paukovits Tibor, Pál Magda, Politisz Taxiarchisz, Rezső Margit, dr. Récei László, Ritter Sándor, Selmezi József, dr. Szakasits Doroszlói György, Szamaras Janisz Oresztisz, özv. Sziklai Sándorné, dr. Tibor Lászlóné, dr. Vajda Imre, dr. Vas Zoltán Péter, Venczel Istvánné és Zalai Györgyné elvtársakat.

A megtett út...

(Részletek dr. László Imre ünnepi beszédéből)

„A forradalomból született szabadságnak csak egy tartalma lehet, amely azt megtestesíti: szabad megtenni mindent, ami nem kevesebb, mint jó, hanem sokaknak: szabad megtenni mindent, ami nem kiváltság, hanem megváltás, szabad megtenni, ami fogyasztja a boldogtalanságot és megokosítja az örömet a világon.” És 1945. április 4-én ezt a szabadságot adta a magyar népnek a szovjet hadsereg.

★

Egyetemünk is ennek az új társadalmi rendnek a szülője. Szocialista államunk az új egyetemek és főiskolák alapításának sorát a Közgazdaságtudományi Egyetem felállításával kezdte meg. Az ország gazdasági helyreállításának idején végbement gazdasági, politikai és társadalmi fejlődés, az államosítások, a tervgazdálkodás bevezetése, a szocialista társadalmi rend anyagi alapjainak megteremtése és fejlődésének perspektívája, az egyre bonyolultabb gazdasági feladatok megoldására képez egyetemi végzettségű szakembereket hiánya halaszthatatlanná tette a marxista közgazdasági káderek képzését.

Kezdetül fogya az a cél lebegett előttünk, hogy egyetemünket a közgazdaságtudomány oktatásának és művelésének tudományegyetemi szintű intézményévé fejlesszük. Új tanszékek létesítése, tananyagok kidolgozása, szakosítási rend kialakítása, az esti és levelező oktatás megindítása és fejlesztése, a mérnökök közgazdasági képzésének és a közgazdászok továbbképzésének megindítása, a nemrég befejezett, több mint 4 évig tartó oktatási reformmunkálatok... mind, mind az

egyetem szervezeti, tartalmi és módszertani fejlődésének állomásait jelentik.

Vizsgáljuk a megtett utat, jóleső érzéssel állapíthatjuk meg, hogy évről évre nagyobb politikai és szakmai felkészültséggel rendelkező közgazdászok hagyták el egyetemünket. Végzett hallgatóink erősítik az ország előrehaladásában nagy szerepet vállaló marxista értelmiség népes rétegét, és lehetőségeket keresnek, követelmények ahhoz, hogy a gazdasági életben hasznosíthatóak az egyetemen tanultakat.

★

Magyarországnak a szovjet hadsereg által történt felszabadítása idején a magyar nép számára nagy előnyt jelentett az, hogy volt harcokban edzett kommunista pártja, amely a nemzeti felemelkedés programjával állt a nép elé. Tisztelettel és megbecsüléssel fordulunk a munkásmozgalom illegális harcossai felé. Bűszkék vagyunk azokra a kommunistákra, akik 1945-ben léptek a párt harci zászlaja alá. Üdvözljük egyetemünk 44 kommunisztáját, akik 20 éve, vagy hosszabb idő óta harcolnak Marx-Engels-Lenin eszméinek megvalósításáért.

Az április 2-án megtartott emlékünnepeken, egyetemünk vezetői mellett helyet foglalt az elnökségben Óvári Miklós, az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezető helyettese, Elek György, a IX. kerületi pártbizottság titkára, Nagy Sándor, a Művelődésügyi Minisztérium főosztályvezetője, és Valentin Szemjonovics Kiporenko, a szovjet nagykövetség kulturális attaséja is.

A közvéleményt erősen foglalkoztatja napjainkban a gazdasági mechanizmus problémáikája. Elképzelhető tehát, milyen élenk érdeklődés előzte meg a közgazdászok körében dr. Wilcesek Jenő egyetemi tanárnak „A tervszerű irányítás és a vállalati önállóság kérdései az ipar átszervezése után” című előadását, amely a tudományos ülészak plenáris ülésén, március 29-én délután hangzott el. A továbbiakban röviden ismertetjük az előadást és az ezt követő vitát.

Az ipar 1963-ban történt átszervezése után eltelt rövid idő még nem ad módot az elért eredmények pontos értékelésére, de néhány megállapítást már most is tehetünk. Az átszervezés célja — leegyszerűsítve — kettős volt: a tervmechanizmus megjavítása és a vállalati önállóság fokozása. Tény, hogy az átszervezés óta nőtt a funkcionális fősztályok szerepe az irányításban, és megnőtt a termelők monopóliumhelyzete. Hogy mégsem történt lényeges változás a vállalati önállóságát illetően, azt több tényező okozza, köztük az, hogy a tervmechanizmus lényegében változatlan maradt, és az, hogy a vállalatok sok esetben fel sem használják a kapott lehetőségeket.

Mielőtt az önállóság fokozásáról érdemben beszélhetnénk,

lényeges tisztázni a tervszerűség tartalmát.

Mit értünk tervszerűség alatt a gyakorlatban? Azt-e, hogy a vállalatok számára részletesen elő kell írni mindent, tehát az irányítás operatív, és döntő kritérium az éves terv, vagy pedig azt, hogy a központi irányítás a legfőbb elvi kérdésekre koncentráljuk, azaz a népgazdaság fejlődését alapvetően meghatározó arányokat és a legfontosabb gazdaságpolitikai célokat (fejlesztési irányokat) határozzuk meg? Napjainkban mindinkább az utóbbi felfogás terjed.

Az önállóság növelése azonban nem határozatok kérdése. Az extenzív fejlesztés helyébe egyre jobban az intenzív fejlesztés lép, amely változásokat követel a központi irányításban és a vállalati önállóság értelmezésében egyaránt. Nem elégséges azonban a megfelelő elmélet sem. Szükség van olyan vezetési szellemre,

olyan vezetőgárdára, amely él is a kapott lehetőségekkel.

A központi irányítás és a vállalati önállóság között szoros kapcsolat van. A gazdasági döntések ma még túlságosan centralizáltak. Szükséges, de nem elégséges feltételként fogadjuk el azt, hogy olyan döntéseket kell vállalati hatáskörbe adni, amelyek ez ideig magasabb szervek hatáskörébe tartoztak.

Az önállóság fokozásának tehát további, igen lényeges feltételei vannak. Melyek ezek?

Idáig arról beszélünk, hogy a vállalati önállóságot fokozni kell. Sokan azonban hajlamosak ezen csak a jogok kiterjesztését érteni, pedig a do-log nem megy

a köteleességek

ugyanilyen mértékű kiterjesztése nélkül.

Helyes az a kívánság is, hogy csökkentjük a kötelező tervmutatók számát. Nem érdektelen azonban, hogy

milyen mutatókat hagyunk el,

illetve hagyunk változatlanul. A mutatók érdemben csökkentésére van szükség. Fokozni kell a rugalmas gazdasági emelők alkalmazását. Nem szabad a „tervfitisizmus” hibájába esni, hiszen a termelés is csak eszköz a szükségletekkel szemben. A tervelőírásokat is alá kell tehát rendelni a szükségleteknek.

Igen fontos feltétel az is, hogy a vállalatokat érdekelte tegyék

a kockázat

vállalásában. A fentiek mellett is csak akkor beszélhetünk valóságos önállóságról, ha tisztázunk a vállalatok

felelősségének

kérdését. Függyön a vállalat fejlődése elért eredményeitől, a vállalatok érezzék jó munkájuk jutalmát, illetve rossz munkájuk anyagi-erkölcsi szankcióját. A vezetőket és a munkásokat mindebben anyagiilag is érdekelté kell tenni. Ne riadjunk vissza attól sem, ha végsősoron egy-egy vállalatot meg kell szüntetni.

A vállalati önállóság fokozásának további feltételei is vannak:

— A vállalatok helyes tájékozódása a gazdasági mechanizmusban. Ne legyen külön „vállalati szintű” és „népgazdasági szintű” gazdaságosság!

— Egyszerűsített kell tenni a vállalati jövedelmezőség elbírálását. Biztosítani kell a jövedelmezőség és gazdaságosság maximális egybeesését. A vállalati eredmények megítélésénél — ha nem is teljesen — a nyereségre kell támaszkodni.

— A vállalatok kívüli tényezőkre befolyása címén semmiféle korrekciót végrehajtani nem szabad. Számoljanak velük a vállalatok.

— Fokozottabban fel kell használni az áru- és pénzügyviszonyokat, ellenőrizni kell a piaci mechanizmust.

— Növelni kell a vezetői politikai és szakmai felkészültségét, és fokozni a vezetés tudományos jellegét.

Az előadást másnap követő vita az egész gazdasági mechanizmus vitájává szélesedett ki. A felszólalók sok izgalmas kérdést érintettek, e rengeteg érdekes vélemény hangzott el. Megpróbálunk ezek közül néhányat kiragadni.

A felszólalások egy része Wilcesek elvtárs kérdéséhez kapcsolódott:

Hogyan értelmezzük a tervszerűséget?

— A tervszerűség nem azonos a tervszerűséggel — emelte ki felszólalásában Szabó Kálmán elvtárs. — Jelenleg a népgazdasági terv még

túl konkrét. A kérdés az, tudunk-e népgazdasági szinten úgy manőverezni, hogy a beruházásokat, munkaerőt stb. a legjövendelmezőbb iparágakba csoportosítsuk át. (Ma még sokszor alkudozás dönt a beruházások sorsáról.) A mai szakaszos tervezés nem segíti elő a tervszerűséget. Alljon előttünk állandóan egy komoly távlati terv, amelyhez igazodjunk. Ugyanakkor ezt sem lehet a vállalatok nélkül kidolgozni, s a vállalatokat érdekelte kell tenni abban, hogy bele is szóljanak a távlati terv kidolgozásába. Jobban érvenyre kell juttatni a tervezési demokratizmust, közvetlenebbé kell tenni a kapcsolatot a vállalatok és a funkcionális szervek között.

A vállalati önállóság fokozása szoros kapcsolatban áll

a döntések jellegével.

Mindenki egyetért azzal, hogy a döntések 100 százalékos koncentrációja helytelen, s tulajdonképpen decentralizációhoz vezet. Az ilyen eljárás minden beruházásnak maximális jelentőséget tulajdonít, és ezzel csökkenteni a lényeges beruházások jelentőségét. Az alapvető hosszú lejáratú döntéseket továbbra is centralizálni kell hozni, de a rövid lejáratú döntéseknél maximális hatáskört kell oltosítani a vállalatoknak.

Az egyik legnehezebb probléma

az ösztönzés

kérdése. Helyes-e a mai nyereségreszesedési rendszer, hogyan lehetne továbbfejleszteni, milyen mutatókat kell alkalmazni?

— A szocializmus potenciális előnye közé tartozik az, hogy a dolgozóknak joguk van beleszólni a vállalat irányításába. Ezt a lehetőséget ma még nem használjuk ki kellőképpen. Szükség lenne arra, hogy a munkás legalább üzemi szinten gondolkodjék, de ehhez jobban érdekelté kell tenni a vállalat eredményeiben — mondotta Szabó Kálmán elvtárs, majd a mai nyereségreszesedési rendszer hibáit elemelte. Az 1957-ben bevezetett nyereségreszesedési rendszer akkor haladó volt, ma már azonban több szempontból túlhaladott. A baj ott van, hogy a gazdaságosság és a jövedelmezőség mutatói között ellentét áll fenn. A mai rendszer nem ösztönöz eléggé a korszerűsítésre, a kockázatvállalásra, mert az új technika bevezetése magasabb költséggel jár, és ez nagyobb gazdaságosság mellett is csökkenti a vállalat nyereségét.

Wilcesek elvtárs hozzátette, hogy a vezetők részesedését jobban függővé kell tenni a vállalat eredményességétől. A mai rendszer hibája az is, hogy csak hányadékedeltséget biztosít. Helyes lenne a vállalatokat a nyereség egész tömegében érdekelté tenni.

A felszólalók megegyeztek abban, hogy — különösen végtermékek esetében — jobb tar-

talékkapacitással, mint elfekvő készletekkel rendelkezni. Egyébként is a kapacitástartalék nem azonos a kapacitáskihasználatlansággal.

A legtöbb hozzászóló

a monopolizáltság

kérdésével foglalkozott. Kasper Egon elvtárs véleménye szerint Magyarországon a monopolizáltság magasabb fokú, mint nyugaton. (Monopolizáltság az az állapot, hogy egy vállalat elégti ki valamely cikkből az ország egész szükségletét.) A monopolizáltság több problémát vet fel.

Ilyen kérdés például a megrendelő és szállító viszonya. Szabó Kálmán elvtárs véleménye szerint jelenlegi helyzetünk úgy áll, hogy a szállító előnyben van a megrendelővel szemben. Nem lenne-e jobb fordítva: ha a megrendelő választhatna, kitől rendel, mit rendel, átvesszi-e a terméket stb. Enyhe deflációs politikára lenne szükség. A mai helyzet kényelmessé teszi a szállító vállalatot a gyártmányfejlesztésben.

Ehhez a kérdéshez kapcsolódott Megyeri elvtárs is, aki hangsúlyozta, hogy tegyük érdekelté és anyagilag is felelőssé a szállított a fogyasztó igényeinek kielégítésében. Bizonyos fontos cikkekre (például a fenyőfűrészárura) rögzített árat kell megállapítani, kikötve az évenkénti árcsökkenést, a helyettesítő új cikk árát azonban nem kell megszabni, az alakuljon ki a piacon, a termelő és felhasználó között. A régi termék ára szabályozó szerepet tölt be, a felhasználó választhat a régi és új termék között, a termelő pedig extraprofitra tehet szert az új termék eladásából.

Több felszólaló foglalkozott

a műszaki szemlélet és a közgazdasági szemlélet

közti ellentét és a vezetőkép-zés problémájával.

Wilcesek elvtárs záravában hangsúlyozta, hogy a műszaki haladás elsősorban a közgazdászok viselik szívükön. Nyugati felmérések arról tanúskodnak, hogy a vezetők ott munkáidejük 10 százalékát fordítják műszaki, és 90 százalékát közgazdasági kérdések megoldására. Nálunk ma ez az arány igen kedvezőtlen. Olyan gazdasági mechanizmusra van szükség, amely rászorítja a vállalatokat a közgazdasági kérdések mélyebb tanulmányozására. Nem lehet jó közgazdász, aki nem rendelkezik bizonyos műszaki ismeretekkel, de ugyanígy igaz az is, hogy jó műszaki vezető sem lehet az, aki nem rendelkezik közgazdasági képzettséggel.

Szó esett még a vállalati és népgazdasági érdek összehangolásának lehetőségeiről, a felújítások és karbantartások összevonásának kérdéséről, és melyek azok a problémák, amelyek ismeretisére e cikk keretében nincs módunk.

— sóvári —

Tudományos ülészak vagy szünet

Azt mondjuk: közgazdásznak készülünk, közgazdásznak nevelnek bennünket. A kérdés csak az, valóban közgazdásznak készülünk-e és hogy valóban azzá nevelnek-e minket? Tudom, kicsit kielezett a kérdésfeltevés. De mégis!

Hetek, hónapok óta vitatkozunk, szóban és írásban a közömbösségről, a szakma iránti érdektelenségről, a közgazdasági szemlélet hiányáról, bíráljuk az oktatás színvonalát, mércéjét stb. És első adódként alkalommal mélyen felháborodunk, ha fiatal közgazdászok mellőzéséről, meg nem becsléséről hallunk.

Itt van például a tudományos ülészak esete. Alig 50-60 főre lehet tenni azon hallgatók számát, akik részt vettek az egyes előadásokon, illetve szekcióüléseken, s ez a hallgatói létszám 3 százalékát sem teszi ki.

Jó, hogy végső soron nem az a három nap dönti el valakiről, hogy milyen közgazdász lesz. De azért elgondolkodtató ki-jelentések ezek, hogy „jól jön ez a három nap szünet, hazautazom”; „végre kiálzom magam!” vagy „lesz időm a matek z-h-ra készülni”, és az, hogy olyan sokan vannak, akikben a három napos tudományos ülészak csupán a „szünet” asszociációját ébresztette fel.

Ami pedig a közgazdászra nevelést illeti, az esetek többségében a szemináriumvezetők szűkszavú értesítésén kívül a hallgatók alig tudtak valamit az ülészak tematikájáról. „Nekünk senki sem szólt”, „én kérdeztem, de nem tudtak biztosat”, „nem is nagyon tudtam, mi is ez az egész” — ilyeneket hallottunk. Arra, hogy az előadók vagy szemináriumvezetők részletesen ismertették volna a tananyaghoz kapcsolódó előadásokat, vitákat — csak elvétve volt példa. Nem beszélve arról, hogy magát a tematikát, a meghívót, az ülészakot közvetlenül megelőző szombat délelőtt tették ki a hirdetőtáblára, és a legtöbb szemináriumi csoportban szombaton se előadás, se gyakorlat nincs.

Mindez nem panaszokozás akar lenni, csupán tanulságok levonására szolgál — a közlő Tudományos Diákköri Konferencia előtt.

— Brüll —

A záróülésen Timár Máttyás pénzügyminiszter tartott előadást.

Türelmetlen akarás — és a reform

Beszélgetés dr. Berend T. Iván egyetemi tanárral, az általános kar dékánjával

Az egyetemi reform tervezési szakaszának lezárása után, amikor az I. évfolyamon már az új reformtervezés és tananyagok alapján folyik az oktatás, a hallgatók körében ismét élénk vita folyik az oktatás módszereiről, tartalmáról és színvonaláról. A különböző cikkek formájában a „Közgazdász” hasábjain is helyet kapott. Mi a véleménye Berend elvtársnak erről a vitáról, annak jogosultságáról és a vitában felvetett kérdésekről?

A vitát fontosnak, jogosultnak tartom és ebben az első mondatban nem is tenném hozzá, hogy „azonban” (ezt később sajnos nem tudom elkerülni). Fontos és jogos számos kritikai észrevétel megfogalmazása és az észrevételekben kifejezésre juttatott igényesség. Érthető legjobban hallgatóink türelmetlensége is, mellyel a nagyobb kötetlenséget és ezzel összefüggésben az intenzívebb, több egyéni munkára épülő oktatási módszerek alkalmazását sürgetik.

Mit jelent akkor az a bizonyos „azonban”?

Elsősorban az álláspontok rendkívüli egyoldalúságát. Azok a hallgatók ugyanis, akik az „egyetemi módszereket” sürgetik, megelégednek arról, hogy a reform keretében kialakított módszerek még főként csak a tantervekben léteznek, s azok legnagyobb részének megvalósítására — mint Bikics István rektorhelyettes válaszcikkében rámutatott — éppen a következő években kerül sor, tehát a türelmetlen, s talán egyes esetekben túl éles hang éppen a jelen szakaszban indokolatlan. De nemcsak arról felelkeznek meg. A valóságos feltételeket és lehetőségeket is szem elől tévesztik. A kevés kötetlenség órászám, az egyéni, intenzív hallgatói munkára épülő egyetemi oktatás igen sok előnnyel kecsegtet, sok szempontból nagyon vonzó, a kérdések van azonban egy másik oldala is.

Értesültünk róla, hogy a félév elején háromhetes tanulmányúton volt Angliában s szakmai programjai — megbeszélések, előadások tartása stb. — mellett az egyetemi oktatás rendszerével, módszereivel is megismerkedhetett. Szólhat-e ez valamilyen tanulsággal éppen e kérdéshez?

Feltétlenül. Közismert, hogy úgyszólván minden angol egyetemen más és más oktatási rendszer uralkodik. Általában azonban jellemző a vitában egyesek által megfogal-

mazott, erősen kötetlen, egyéni hallgatói munka, amikor egy-egy tárgy elsajátítása kevés előadással, tankönyv nélkül és rendkívül sok szakirodalom olvasása útján történik. Az olvasás nem is jó kifejező, hiszen tulajdonképpen felfüggőzött van szó. A hallgatók majdnem hetente írnak dolgozatot a tantárgyak egy-egy problémaköréből, olvasmányaik alapján. Ennek elkészítése és értékelése természetesen személyes tanári irányítással történik.

Egyes hallgatóink talán ismerik is ezt a rendszert, látják vagy hallották és olvastak róla, vagy csak egyszerűen a régi magyar egyetemek hírből hallott kötetlenségére gondolnak, s az ifjúságra jellemző lendülettel felkiáltanak (esetleg cikk formájában): vezessük be mi is ezt. Csak hogy ez nem lehetséges. Az oktatási módszerek megválasztásánál a mególy tökéletes minta is értéktelen, ha nem felel meg az adottságoknak. A módszerek megválasztása nem egyszerűen elhatározás és jóindulat kérdése.

Milyen adottságokra gondol, melyeket figyelembe kell venni a kérdés megítélésénél?

Talán három tényezőt lehet kiemelni. Elsősorban azt, hogy a kötetlen, intenzív oktatási formák rendkívül költségesek. Hatalmas könyvtárakat feltételeznek, melyekben a szükséges irodalom bőségesen áll rendelkezésre, mégpedig a tantárgyak esetében nem egy-egy tankönyv és néhány „kötelező irodalom”, hanem az illető tudományág úgyszólván minden fő hazai munkája, odaváig külföldi fordítások stb. Az egyéni munkaformák, a sok írásbeliség hatalmas terem-épület igényel jár, sok munkaszobára, olvasótermek tömegére stb. van szükség. Mondanom sem kell, mennyivel több tanárt, mennyivel más tanár-hallgatói arányszámot kíván ez a rendszer, ami a nagy, 20—25 fős csoportok helyett az egyéni, illetve 2—3 fős csoportfoglalkozást követeli meg.

A felszabadulás óta eltelt két évtizedben hatalmas összegeket áldoztunk az oktatás, a kultúra fejlesztésére, hallatlan hátrányt kellett leküzdenünk és mind a gazdaság, mind a társadalom, a kultúra terén bokros teendők állnak még előttünk. Aligha hinném, hogy jelenleg realisan tűzhetőnek célul az óriási új be-

fedtetéseket és kiadásokat igénylő módszerek bevezetését.

A második tényező: a tömegoktatás igénye. A korábbi kulturális elmaradottság és a szocialista építés történelmileg páratlanul gyors üteme tömeges szakemberszükségletet támaszt. Elve nem rendezkedhetünk tehát be valamiféle elit képzésre. Márpedig a tömegoktatás önmagában is korlátokat szab. A kötetlenség és intenzív, egyéni, írásbeliségre építő módszerek igen nagy kimaradási-kibukási arányra vezetnének, s képtelenség lenne a gazdaság tömeges szakemberigényének ki-elégítése.

A harmadik mozzanat a tanári kar problémáját érinti. A jelzett módszerek ugyanis nemcsak mennyiségi, létszám-beli, de minőségi, felkészültségi problémákat is felvetnek, a tapasztalt, kutatásban is jártasabb oktatók túlsúlyát igénylik. Ez azonban — többek között — bérézési kérdésekhez, a gyakorlati területek és a felsőoktatás bérézési különbségeinek gondjainhoz vezet, stb.

Mindez tehát úgy értelmezhető, hogy a kötetlen oktatás, az intenzívebb módszerek nem alkalmazhatók?

Korántsem! De nem pusztán elhatározásunktól függően, hanem csakis a feltételek szabta határok között. Úgy gondolom, a reform keretében ezt jórészt meg is tettük. Az alternatív szemináriumok és előadások bevezetése, a kötetlenség valamelyes csökkentése, az anyagkövető szemináriumok helyett a szakszemináriumok rendszer alkalmazása, a szemináriumok számának csökkentése talán a legfontosabbak, amit meg kell említenünk.

Ha nagyobbat lépnénk, a megvalósítás egyelőre irreális volna. Sem anyagi-technikai, sem létszámfeltételeket nem tudnánk biztosítani, sőt, mint a gyakorlat mutatja, még e viszonylag szerényebb lépések feltételeinek biztosítása sem könnyű. S természetesen nemcsak anyagi feltételekre, hanem — mint említettem — mind hallgatói, mind tanári részről további minőségi feltételekre is szükség van. Ezek fokozatosan alakulhatnak csak ki. Egy-két lépcsőfokot feljebb lépünk, s csak ezekről tudunk majd még tovább haladni a későbbi években.

A kötelező, vagy fakultatív előadások és sok egyéb vitakérdés, úgy gondolom, csak részlet, és szorosan e fő problémához kapcsolódik. Külön-külön nem oldhatók meg, csak a módszerek egészében. Arról sem szükséges beszélni, hogy az intenzív módszerek nélküli kötetlenség önmagában értéktelen, semmi előrelépést nem jelent, sőt csak a lazaság és fegyelmetlenség melegágyává válna.

A kötelező előadáslátogatás rendszerével tehát egyetért?

Hangsúlyozni szeretném, hogy ezt nem tartom külön kezelhető kérdésnek. Jelenlegi módszereink szükségessé teszik a viszonylag sok kötetlenség foglalkozásra és előadásokra épülő oktatást. A jó előadás ebben a módszerben különösen nélkülözhetetlen. A kötelező erő azonban meggyőződésem szerint nem adminisztratív módszerek útján kell biztosítani — a magam előadásain soha nem olvasok katalógust —, hanem követelményekkel és tartalommal. Ha a hallgató jól el tudja sajátítani a tananyagot, le tud vizsgálni bizonyos előadások hallgatása nélkül, akkor minek járjon ezekre az előadásokra? Mi többet nyer azzal? Ez azonban nem tekinthető — ismétlem — kiragadhatónak, központi kérdésnek.

Az érvek meggyőzőek, de ellentmondást látok a bevezető és a későbbiek között. Nem világos ugyanis, hogy ilyen körülmények között mégis mi a jelentősége az oktatási módszerekről, az egyetemi színvonalról folytatott vitának. Úgy tűnik az elmondottakból, hogy a feltételek által meghatározott, elődöntött kérdésekről van szó, s az oktatási reform teljes kifizetése után, 3—4 év múlva érdemes csak visszatérni egyáltalán e kérdésekre.

Ezt nem mondanám. Nem az udvariasság vezetett, amikor azzal kezdtem, hogy a viták, észrevételek fontosak, jogosultak. Valóban azok. Persze nem abban a formában, hogy légrékat építsünk, vagy gyökeresen új módszereket keressünk. Abban azonban a legteljesebben, hogy érvényt szerezzünk a reform célkitűzéseinek, melyeknek megvalósítása egyáltalán nem megy „magától”. Ha az előadások valóban olyanok lesznek, mint a reformban követelményként leszögeztük, ha a szemináriumok, a majdnem szakszemináriumok valóban a

megjelölt tartalmat nyerik, vagyis a viszonylag szerényebb célokat sikerül megvalósítani, máris igen nagy előrelépést tettünk. De ezekért az egyetem vezetőinek, a tanároknak és a hallgatóknak együttesen kell dolgozni, vitázni — nem túlzás, nem frázis: harcolni.

Accdig igen hasznos, ha a „Közgazdász” is szóvá teszi a

jegyzetből felolvasott előadások, a mechanikus, anyagkövető-visszakérdező szemináriumok fellelhető rossz példáit. Ez sokat segít, igényes, egészséges közhangulatot teremt. Hozzájárulhat, hogy néhány év múlva valóban biztos talajon ismét előre lépünk.

Amilyen hibás tehát az egyoldalú kívánságlisták felolvasása, néha demagógiába hajló benyújtása, olyan rossz és káros lenne, ha akadályoznánk, fékeznénk éppen a legigényesebb hallgatók körében felmerülő aggályok, javaslatok nyílt megfogalmazását.

F. P.

Szükség van-e társadalmi ösztöndíjra?

Legutóbbi számunkban Mayer Pál szót ehhez a problémához. Mivel a társadalmi ösztöndíj rendszerét elégtelennek tartja, új formát javasol. Vezessék be az állami kölcsönt. A diák kapjon az államtól minden hónapban meghatározott nagyságú ösztöndíjat — kölcsönt —, amelyet tanulmányainak elvégzése után folyamatosan visszafizet.

A magam részéről nem tudok egyetérteni a cikkíró javaslatával, mert az nem lenne előnyös egyik fél számára sem.

1. Az állami költségvetést ne tevésszük össze se az OTP-vel, se más hitelintézménnyel. A szociális juttatások összege így is hatalmas hazánkban. Azt hiszem, ezt nem kell tovább részletezni.

2. Ha a diák elvégzi az egyetemet, nem nagyon telex neki visszafizetésre. Általában megcsokszorozódott problémák előtt áll: önálló élet, fiúknál katonai adó stb., stb. s emellett fizetése sem mondható túl magasnak az első időkben. Valószínűnek tartom, hogy ilyen rendszer mellett az immár kész közzgazdász megsiratná ezt az — akkor már elharmarkodottnak tartott — lépést.

Vissza kell térnünk az alap-problémához: szükség van-e a társadalmi ösztöndíj rendszerre? Igen, szükség van rá, a vállalatoknak is, és — főleg — a diákoknak is.

Hogyan tudnánk a társadalmi ösztöndíj fogvatartósságait eltüntetni, vagy legalábbis a lehető legcsekélyebb korlátozni? Vizsgáljuk meg ezt a kérdést, mind a két oldalról!

— Ha a diák mondja fel a szerződést, kötelezzék teljes visszafizetésre, amelyet csakis saját terhére eszközölhet. (Ugyanis gyakran megtörtént,

hogy az átvevő intézmény fizet.) Kivételt csupán néhány esetben teygenek, például fontos családi vagy egészségügyi ok esetén. Ilyenkor a Művelődésügyi Minisztérium és a vállalat felett álló minisztérium írásbeli mentesítése lenne szükséges.

— Ha a vállalat mondja ki, hogy valamilyen átszervezés miatt nincs szüksége az ösztöndíjra, akkor természetesen nem kötelezhető visszafizetésre. Ha azonban a hallgató ragaszkodik helyéhez, a vállalat köteles azonos erkölcsi és anyagi értékű állást biztosítani számára. Az illetékes minisztériumnak külön erre a célra létrehozott egyeztető bizottsága döntene a vitás kérdésben.

Abban a határesetben, ha a vállalat a hallgatónak a szerződésben legalábbis körvonalazott állást nem adja meg, a diák ugyancsak az egyeztető bizottsághoz fordulhatna. Ez vagy biztosítaná az őt megillető helyet vagy — ha az ösztöndíjas az új ajánlatot nem fogadja el — a kapott társadalmi ösztöndíj bizonyos százalékának visszafizetésére kötelezné.

E javaslatot valószínűleg azok fogják ellenezni, akik első- és másodéves korukban — legtöbbször indokolt anyagi szükségleteiből — azzal a szerződéses szerződéssel kötötték meg a vállalatokhoz, hogy az egyetem elvégzése után úgysem fognak az ösztöndíjat kifizető helyen dolgozni.

Halász György

Közlemény

A „KAPITALIZMUS POLITIKAI GAZDASÁGTANA” CÍMŰ TANKÖNYV II. RÉSZÉ KAPHATÓ A KISZ KÖNYVESBOLTBAN (FÖLD-SZINT 26., AZ I. ELŐADÓ ALATT).

Utólagos hozzászólás a nyílt vitához

A „Közgazdász” által kezdeményezett nyílt vitán KISZ-szervezetünk szinte minden lényeges problémája felvetődött. Ezekhez a problémákhoz szeretnék most utólag hozzászólni, azzal a megjegyzéssel, hogy lévén elsőbbséges, és nem lévén KISZ-funkcionárius, az egyetemi KISZ életét csak saját alapszervezetünk, a Közgazdász vitacikkeiből és a nyílt vitán elhangzott hozzászólásokból ismerem.

Úgy látom, az egyetemi KISZ-munka fő problémái nem speciálisak, hanem legalábbis az egyetemeket, főiskolákat és középiskolákat nagy részét illetően tipikusak, ezért az elemzéshez mindenképpen hozzáférünk az a tapasztalat, amit nemrég még a középiskolában szereztünk, s amely lényegében egybevág az itteniekkel.

A nyílt vitán, csakúgy mint a korábbi beszélgetésekben sok szó esett a tömegszervezeté válás kérdéséről, melyet általában úgy szokás felvetni, hogy a változás indokolt volt-e egyáltalán. Ez a megközelítés meddő és helytelen. A nyílt vitán viszont pozitív módon úgy merült fel a kérdés, hogy kialakították-e és kialakítják-e azokat az új szervezési és vezetési formákat, amelyek a tömegszervezeté válásnak megfelelnek. Azt hiszem nem — s ebben a hozzászólók is valamennyien egyetértettek.

Az alapszervezetek mai rendszerét a KISZ még élesapát korából örökölte. De abban az időben a KISZ-ek még valóban az iskolai osztályoktól, egyetemi csoportoktól különálló, eleven közösségeket alkottak. Indokolt volt ezért a különböző „vizsintés” és „függőleges” rendszerű és több osztályt, illetve szakot, csoportot magukba foglaló alapszervezetek léte. Ezek valóban a KISZ-munka központjai lehettek. A tömegszervezeté válás során a helyzet megváltozott: a különböző csoportközösségekbe tartozó KISZ-tagok alig ismerik egymást, így a több szakot magukba foglaló alapszervezetek létjogosultsága megszűnt.

Szakokra épülő alapszervezeteket kell létrehozni, nem feltételezett, hanem ténylegesen kialakult csoportosulásokra építeni, és nem kell rengeteg energiát fordítani arra, hogy például a teremtamatikusok és a pénzügyesek vagy az általános szakosok és a nemzetközisek alkalmazkodjanak egymáshoz, s az így összetakolt alapszerv. jó közösséggé váljon.

A tömegszervezeté válás, illetve annak ellentmondásai indították meg azt a káros folyamatot is, amelyből a „vezetőség és a tagság ellentéte” (ahogy ezt nyílt vitán többször felvetették) kialakult. Ez a megfogalmazás így hibás és eltakarja a lényegét. Lényegében ugyanis arról van szó, hogy a tömegszervezeté válás csak formailag ment végbe, tartalmilag nem. A különböző KISZ-szervezeteken belül megmaradt az a mag, amely élesapát lenne, ha a KISZ élesapát lenne, és jelenleg is aktív. Továbbá ott van a passzív östog.

A vitában felvetették, hogy 30%, azaz kb. 600 ember a KISZ-vezetők száma. A „vezetők és a tagság ellentéte” vajon a 30% és a 70% között áll fenn? Dehogy! Az egyetemi KISZ-vezetők nagy része, a 30%-ból talán 20% az ellentét túlsó pólusán, a „passzív tömeg” között van. És a 70%-ból sem mindenki „passzív tömeg”. Akik például ott voltak a nyílt vitán, bár nincs funkciójuk, aligha sorolhatók a „passzív tömegbe”. Éppen ők vetették el a hozzászólásaikban a „passzív tömeg” kifejezést.

Pedig passzív tömeg van. Kit tekintünk passzívoknak a KISZ szempontjából? Passzív az, aki saját KISZ-tagságát feleslegesnek látja, aki arra a kettős kérdésre: mit érek én azzal, hogy KISZ-tag vagyok, és (ez a fontosabb) mit ér a KISZ azzal, hogy én KISZ-tag vagyok, aki erre jogosan azt feleli: semmit, vagy lényegében semmit. Ez pedig a KISZ-tagok nagy tömegére vonatkozik — mind nálunk, mind más egyetemeken, mind pedig a középiskolákban —, tehát passzív tömeg van. És velük szemben ott áll az aktív kisebbség, akik mennyiségben rengeteg, eredményességben kevesebb KISZ-munkát végeznek.

De hol? A központi és kari vezetőségekben, a klubban, kultúrcsoportokban, a nyelvi körökben és a Közgazdászban, ami a nyílt vitán elhangzott kifejezéssel „kulimunka” marad, mindaddig, amíg meg nem alapozza az alapszervezetekben és csoportokban végzett KISZ-munka. A felsorolt tevékenységek nem fölöslegesek, de az alapszervi és csoportmunkát csupán kiegészíthetik. Ezt támasztotta alá az a felszólaló is a vitában, aki azt mondta: nem a mozgásvetés és a klubmunka foghatja össze az egyetemi hallgatókat, hanem alapvetően a tanulmányi munka. Az érdemi tanulmányi — és politikai — munka viszont csak az alapszervezetekben és csoportokban folytatható. Ezen a véleményem volt az a felszólaló is, aki azt mondta, hogy az egyetemen eltöltött 6—8 óra után miért töltünk együtt a szabadidőt is (sokszor felülről ránszóztott, elvileg talán helyes, de gyakorlatilag értelmetlen programokkal). Az érdemi KISZ-munkának — kicsit persze túlozva — nem az egyetemen eltöltött 6—8 óra után, hanem alatta kell folynia.

Többször felvetődött, mi a KISZ célja általában és az egyetemen? Általában és az egyetemen is az, hogy a jelenlegi passzív tömeg minél nagyobb része aktív legyen, azaz KISZ-tagságát senki ne érezze fölöslegesnek, sem a saját, sem a KISZ szempontjából. Ez a célkitűzés így öncélúnak tűnik: KISZ-munkát a KISZ-ért? De ez mégsem öncélú. A KISZ szempontból vett aktivitás és passzivitás ugyanis általában társadalmi szempontból is aktivitást és passzivitást jelent. Aktív az, akinek a tevé-

kenysége a szocializmust építő közösség szempontjából sem közömbös. Az, hogy a KISZ szempontjából vett és az össz-társadalmi szempontból mért aktivitás-passzivitás sokszor nem esik egybe, csak a KISZ-munka gyengességét bizonyítja. Sokan, akiknek igazán nem közömbös, ami a szocializmus építése során történik, teljesen közömbösek a KISZ-szervezet, a KISZ-munka és a saját KISZ-tagságuk iránt. A KISZ célja a jelenlegi, társadalmi szempontból passzív tömeg megmozgatása, társadalmi szempontból aktívvá alakítása.

Ezt a célt pedig egyetemünkön is csak az alapszervezetekben és csoportokban végzett tanulmányi, politikai és egyéb irányú munka érheti el. A KISZ-munka főszűlyát tehát az alapszervi munkára kell fektetni. (Jelenleg nem ez történik.) Mindjárt egy konkrét javaslat (mert ezt kérték a nyílt vita szervezői): Mindazoknak a vezetőknek, akik kari és végrehajtó bizottságokban, a kultúrcsoportokban és a klubban dolgoznak, valamint részben azoknak is, akik a „Közgazdász”-ban, a nyelvi körök szervezésében és a kultúrcsoportok szervezésében eredményesen tevékenykednek, tegyék kötelességévé, hogy saját csoportjukban a KISZ-munkát — funkció nélkül — erőteljesen támogassák, és annak a szervnek, melyben tevékenykedik, erről számoljon be. Ezzel egyúttal arra lehetne készíteni a vezetőket, hogy saját „kulimunkájuk” egy részét másokra „szózzák rá”, azaz vonjanak be passzív embereket az aktív munkába.

Még egy konkrét javaslat. Az alapszervi munkát nagyban elősegítené, ha az egyetemi pártszervezet nemcsak általában és ösztöndíjmentesen támogatná a KISZ-t, hanem a tanszéki pártcsoportok egy részét hozzákapcsolná a megfelelő szakokra épített KISZ-alapszervezetekhez. Így például a politikai gazdaságtan tanszéki pártcsoportnak legyen hivatalból kötelessége az általános szakos KISZ-alapszervezetek támogatása, ami elősegítené az oktatók nevelőtevékenységének fejlődését is.

Ha az alapszervi munkát tekintjük a KISZ-munka lényegének, akkor a nyílt vitán is felmerült problémák, mint például a vezetők és a tagság közötti információs rendszer, a demokratizmus érvényesülésének kérdései már nem tűnnek olyan súlyosnak, hiszen az alapszervi és csoport funkcionáriusok kapcsolata a tagsággal általában kevésbé nehézkes. A kapcsolat inkább a különböző szintű vezetők között problematikus.

Bauer Tamás

KÖZGAZDÁSZ NAPOK

FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA

A Veres Pálné utcai kollégiumban (V. Veres Pálné u. 36.), április 21-től május 2-ig.
Megtekinthető: hétköznap 15-19 óráig, vasárnap 10-18 óráig.

FOTOKIÁLLÍTÁS

A Mező Imre Kollégiumban (VIII. Makarenko u. 20.), április 21-től 30-ig.
Megtekinthető: hétköznap 15-18 óráig, vasárnap 10-18 óráig.

MŰSOROS EST

Április 22-én, este 7 órakor az egyetem aulájában. A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem művészeti csoportjain kívül fellépnek több budapesti közgazdasági technikum kultúresportjai is. (Kossuth Lajos közgazdasági technikum, II. Rákóczi Ferenc közgazdasági technikum, Hunfalvy Já-

nos közgazdasági technikum, Fényes Elek közgazdasági technikum.)
Belépődíj 5 Ft.

KÖZGAZDÁSZ BÁL

Április 24-én, szombaton, 21 órakor.
Zene: Bergendi együttes.
Az étteremben Albert István népi zenekara játszik.
Belépés csak meghívóval és előre váltott jeggyel.

Meghívó és belépőjegy a kultúrosztályon igényelhető. (Földszint 60. Tel.: 186-850/138.)

Sport

Versenyekre az alábbi sportágakban kerül sor:

labdarúgás, sakk, asztalitenisz, röplabda, kosárlabda, kézilabda.
Valamennyi sportágban indulnak az egyetem kari csapatai, továbbá a közgazdasági technikumok diákjai.

A versenyek első 3 helyezettje érmet kap.

a KULTUB műsora

Április 15-én 1/27-kor:

Egyetemünk Irodalmi Színpada bemutatja „Korbácsos ének” című összeállítását.

Április 26-án, hétfőn este 1/27-kor:

Piros karikák (lírai kantáta).
A IX. kerületi József Attila Irodalmi Színpad összeállítása BARANYI FERENC verseiből. Az esten jelen lesz a szerző is.

Népi demokráciánk 20 esztendeje

KIÁLLÍTÁS A NEMZETI MÚZEUMBAN

Az elmúlt 20 esztendő történetéről ad képet a Legújabbkori Történelmi Múzeum reprezentatív kiállítása.

A kiállítás főtvonala a politikátörténet. A bevezető részben bemutatja a harmincas évek közepének, a Horthy-korszaknak társadalmi és politikai helyzetét, amely már előre vetíti a rendszer teljes összeomlását. Az eddigi gyakorlatról eltérően — hogy a látogatók plasztikusabban érezhessék a történeteket — diorámákat alkalmaztak a kiállítás rendezésénél. Ilyen diorámákban láthatjuk pl. a partizánok életét és több kiemelkedő eseményt. Részletesen foglalkozik a kiállítás a szovjet hadsereg felszabadító harcával.

A második rész az újjáépítés történetével kezdődik. Eredeti dokumentumokkal mutatja be a földreformot, a demokratizálást és foglalkozik az első hároméves terv eredményeivel. A továbbiakban a Baloldali Blokk létrejöttét, a szocialista forradalom kibontakozását, majd a proletárdiktatúra győzelmét ismerteti.

A harmadik részben láthatjuk a szocialista állam létrejöttének dokumentumait. A továbbiakban foglalkozik a kiállítás a XX. és XXI. kongresszussal, mely tudvalevőleg fordulópontot jelentett a kommunista világmozgásban.

Láthatjuk a kiállításon a népi demokráciánk megdöntésére irányuló ellenforradalmi lázadás dokumentumait is. S végül a MSZMP VII. kongresszusának bemutatásával zárul a kiállítás politikátörténelmi része.

A KAUFMANN:

Optimális programozás

Módszerek és modellek

A mű érdekes, átfogó munka. A vállalatok üzemszervezési problémáinak megoldására irányuló nagyszabású alapvető matematikai módszert ismerteti. Érdekesége abban rejlik, hogy megpróbál alkalmazkodni a gazdasági szakemberek felkészültségének színvonalához, matematikai ismereteihez.

Az első részben a szerző igyekszik minél kisebb matematikai apparátus segítségével tárgyalni az ismertett modelleket. Elsősorban végképleteket mutat be és minden egyes problémára a gyakorlatihoz közel álló kidolgozott példát.

A második részben az ismertett módszerekhez szükséges, magasabbfokú matematikai apparátust igénylő levezetések találunk. A modellek közül a lineáris programozás ismertése elég bonyolult. Az alkalmazható módszerek közül (például a „stepping-stone”, vagy a „magyar módszer” esetében) régebbi, nem a legkevesebb számítás igénylő megoldásokat ismerteti a mű. Ezt a részt célszerűbb Kreko: Lineáris programozás című könyvéből tanulmányozni. Ugyanabban a fejezetben találjuk az „utazó ügynök” másnéven „körutazási probléma” ismertetését. De az ismertetés a megoldásra nem utal. A lineáris programozás mátrixalgebrai tárgyalása is elnagyolt.

A sorbanállási jelenségek bemutatása nagyobb érdeklődésre tarthat számot. Ezek a modellek A. Kaufmann könyvéből nagy vonalaiban megismerhetők. A probléma tárgyalása egyszerű és világos. Komolyan épít a valószínűség-számítás ismereteire. A szerző kitér a szimulációs eljárásokra is. (Például a Monte-Carlo-rendszer.)

A készletgazdálkodási feladatok ismertetése az egyszerűbb modellekre korlátozódik. Ezeket viszont mind gyakorlatilag, mind elméletileg eléggé részletesen tárgyalja. Az egyszerű modellek ismertetésére szükség van akkor is, ha a könyvben nem tárgyalt bonyolultabb modelleket kívánjuk alkalmazni. Nagy jelentősége van ennek a fejezetnek, mert jelenlegi készlet- és anyaggazdálkodási problémáinkat elsősorban ezen egzakt, tudományos ismeretek birtokában oldhatjuk meg.

A berendezések elhasználódása, pótlása és karbantartása, című fejezet révén választ kapunk például a pótlás optimális ideje, a működési határ, a beszerzés, illetve a karbantartás üteme stb. problémákra. Úgyszintén a matematikai ismertetés is elég részletes. Komoly útmutatásul szolgálhat a vállalatok beruházási politikájához.

Elteltekintve az elég sok sajtóhibától és az említett fogyat-

tékoktól A. Kaufmann: Optimális programozása igen hasznos könyv, s ajánlatos minden közgazdász, üzemszervező számára. Egyetemünk hallgatói tekintést nyerhetnek a matematika alkalmazási területeire. „Bár egyetlen könyv elolvasása után senki sem lesz operációkutatási szakember — de valahol el kell kezdeni...” — vallja a szerző.

B. A.

„Szerelmem Hiroshima”

Az egyetemi filmkör felhívja hallgatóink figyelmét, hogy a „Szerelmem Hiroshima” című film vetítésére április 28-án kerül sor az I. előadóban. Mivel a világhírű alkotás magyarországi forgalmazásának joga ez év szeptemberében lejár, így megtekintésére ez az utolsó alkalom. Míg van rá, hogy sok érdeklődő esetén azon a napon egymást követően 2 vetítés legyen, ha a jelentkezések idejében beérkeznek a Kultúrosztályra.

A IX. kerületi Tanács

Dr. Barczán Endre adjunktusnak, Paukó Andrásnak, a kulturális bizottság titkáranak, Tóth Mihálynak, az egyetemi énekkar karmesterének és Szász Bélának, az egyetemi táncsoport volt koreográfusának a Ferencvárosi kulturális életében az elmúlt évek során kifejtett eredményes tevékenysége elismerésül a „Szocialista Kulturánk Fejlesztéséért” emléklapokat adományozta.

Filmdokumentumok

Április 1-én kiállítás nyílt meg az Uránia filmszínházban „A budapesti mozik 20 éve” címmel.

1945. február 3-án volt az első filmvetítés az Uránia moziban, műsorán az Oreli csata című szovjet film szerepelt. Mozijaik látogatottsága 1935-ben 22 millió fő (ebből Budapesten 12 millió), 1950-ben 47,1 millió (Budapesten 17,6 millió) és 1964-ben 111,1 millió (Budapesten 31,6 millió) fő volt. Ma már a fővárosi mozik 75%-a alkalmas szélesvásznú filmek vetítésére.

Az oktatási intézmények és a mozik közötti szerződések az ifjúság és a film közötti kapcsolat elmélyítését szolgálják. (Egyetemünk is hétévente szervez mozielőadásokra 2,50 Ft-os kedvezményes helyáron hétfői és keddi napokra.)

Sok érdekes dokumentumról ad tájékoztatást a kiállítás. Megtekinthető április hónap végéig.

VILLAM- PORTRÉ

Az elmúlt hónapokban jó néhány cikk alatt olvashattuk az aláírást: Ipari Kari Hallgatói Pártsoport. Az aláírás konkrét ugyan, de személytelen. Ezt az „inkognitót” igyekszünk riportunkban „leleplezni”.

Akik a cikkek készítésében közreműködtek harmadnegyedévesek és az MSZMP tagjai vagy tagjelöltjei.

ZAGYVAI PÉTER

a hallgatók pártsoportbizalmija:

— Tavaly szeptember óta vagyok párttag. Az elmúlt években Gerencsér István mellett dolgoztam az ipari Kari Hallgatói Pártsoportban. Cikkeinket vitaindítóknak szántuk, de sajnos alig volt visszhang.

— Csoportunk célja, hogy a hallgatók ideológiát, politikai, tanulmányi munkájával foglalkozzon és azt segítse. Tulajdonképpen ez volt az egyik fő indítóká annak, hogy a Közgazdászban írni kezdtünk. Másrészt pedig igen kevesen tudnak (illetve tudtak) az egyetemen a hallgatói pártsoportokról, problémáikról.

Elmondta még, hogy társadalmi ösztöndíjas, s az egyetem elvégzése után az Országos Talajjavító és Talajvédelmi Vállalatnál fog dolgozni. Jeles tanuló, a statisztika tanácsken is dolgozik, gyakorlatot vezet.

MUNDRUCZÓ GYÖRGYÖT

bizonyára sokan ismerik. Jeles tanuló s ő szintén gyakorlatot vezet statisztikából.

— Egy éve vagyok párttag, de már korábban is dolgoztam a hallgatói pártsoportban. Közülünk sokan kollégisták, s igyekszünk a Makarenkó utcai kollégium munkáját segíteni, bár ez inkább elvi segítség.

Statisztikával foglalkozom, s az egyetem elvégzése után oktatóként vagy a gyakorlati

életben ezen a területen szeretnék dolgozni.

VÁCZI MIKLÓS

— Két évet dolgoztam a Csepeli Vas és Fémüvegekben, ott lettem tagjelölt és az egyetemen vettem fel a pártba. Szeretnék elérni, hogy a hallgatók az eddiginél nagyobb

aktivitással keressék fel csoportunkat problémáikkal, tervekkel, javaslataikkal.

BÁTHOR ZOLTÁN

— Szeptember óta vagyok tagjelölt. Igyekszünk a Közgazdászban olyan problémákat felvetni, amelyek valóban foglalkoztatják a hallgatókat.

Hogyan is készül egy ilyen közös cikk? Előre összeállított tematikánk van. Az elkészült írást a többiek elolvassák, s a szerző, figyelembe véve a többiek javaslatait, bírálatát, át-dolgozza vagy kijavítja írását, mely így jut el aztán a szerkesztőségbe. Ulrich György elvtárs, a kollégium igazgatója és Bessenyei Lajos, egyetemünk KISZ-titkára sok segítséget nyújt a pártcsoport munkájához.

BÍRO EMMA

az egyetlen nőtagja a hallgatói pártsoportnak, jeles tanuló. 1964. márciusában lett tagjelölt és most vették fel. Hosszú ideig az egyetemi népi táncegyüttes ifjúsági titkára volt s dolgozott a kulturális bizottságban is.

— Negyedéves vagyok, néhány hónap múlva végzek, elméleti területen szeretnék dolgozni. Jelenlegi témám az ipari kutatás, műszaki fejlesztés.

DERDÁK JÓZSEF

Bizonyára sokan emlékeztek még a hivatástudatú irt cikkére. Szintén harmadéves, jórendű. Múlt év decemberétől tagjelölt. Az ipari Kari III/2-es alapszervezet titkára.

— Ha végeztem, a Soproni Tanácsnál fogok dolgozni, onnan kapok társadalmi ösztöndíjat. Hogy milyen elképzeléseim, kívánságom van a sorozatunkkal kapcsolatban? Szeretném, ha minél többen olvasnák cikkeinket és hozzájárulnának a felvetett témához.

B. M.

Képes beszámoló a spanyol irodalmi estről

Március 27-én a spanyol nyelvi kör tagjai birtokukba vették a Hotel Ifjúság társalgóját. Mint a meghívóból kiderült „Perlas de la literatura española” (A spanyol irodalom gyöngyszemei) címmel irodalmi estet rendeztek.

A színvonalas műsort megtekintették a hazánkban tanuló dél-amerikai és kubai diákok is.

Műsorunkat, az idő rövidségére való tekintettel, igyekeztünk a spanyol és dél-amerikai költők és írók munkáinak legjavát összeválogatni. A művek előadásában dicsérendő a nyelvi kör tagjainak áldozatos munkája, akik felnőttes a feladat nagyságához, és szinte, mint érett előadóművészek tolmácsolták a spanyol irodalom alkotásait.

A műsor Landen Pál és Bánhidai Mária vidám mono-

lójával kezdődött, majd a bevezető szavak után megkezdődött a versek előadása. Garcia Lorca, Pablo Neruda, Cervantes, Lope de Vega, Gustavo, Adolfo, Becker, José Martí versei szerepeltek a műsorban. Nagy élményt jelentett számunkra Gegesi Eszter, Kovács László, Hoienda Klára szavazata, és különösen Balázs József, aki Garcia Lorca „Torreador siratóját” mondta el.

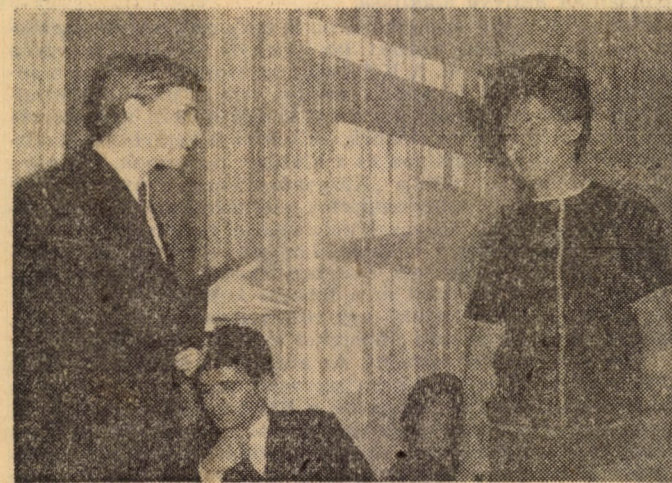
A műsor szüneteiben és a befejezés után a szálló zenekarának muzsikájára táncolhatott a meghívott közönség és a szereplők népes tábora. Kellemes baráti beszélgetés után indultunk haza.

Az est sikere dicsérei Fülei Szántó Endre és Lengyel Péterné tanároknak, valamint a spanyol nyelvi kör tagjainak munkáját.

Madách Zsuzsa

Csak spanyolul?

Egy vers, két szavalo

Színházjegyek kaphatók

Vígyszínház: KARENINA ANNA (április 23-ra), KÖZJÁTEK VICHYBEN (május hónapra), SZEGÉNY DÁNIEL (május hónapra)

Operaház: BALETT EST (áprilisra)

József Attila: BECKETT (április 17-én)

Jegyek a kultúrosztályon. (fszt. 60. a 11 órai szünetekben)

Április 6-án, kedden este a Rudas László utcai kollégiumban Kubik István elvtárs a Világgazdasági tanszék oktatója Egyiptomról tartott érdekes, filmvetítéssel egybekötött előadást.

(Fotó: Száva)

UTÓPIA?

GONDOLATOK AZ EGYETEMI SAJTÓRÓL

Mindaz, amit az alábbiakban egy másodéves bölcsész-hallgató szava tesz, természetszerűleg nem a mi lapunk tapasztalataira támaszkodik, de következtetéseit bennünket is érintenek. Feltétlenül egyetértünk a különböző egyetemeken tanuló fiatalokat egymáshoz közelebb hozó kezdeményezéssel, s éppen a konkrét formák kialakítását szem előtt tartva, azért közöljük, hogy hallgatóink véleményét mondják róla.

Vajon ennyire különböznek egymástól, mi, egyetemista fiatalok? Semmi közös problémánk nincsen? Ami az egyik egyetemen történik, egyáltalán nem érdekli a másik egyetem hallgatóit? Mert, aki az egyetemi újságokat lapozgatja, ilyenféle kép alakulhat ki benne. Néhány jószándékú, de megvalósításában esetleges kezdeményezésektől eltekintve (például a „Testvérlapjaink írják” rovatok) szinte egyáltalán nem érezhető közösség, kölcsönhatás a különböző egyetemek lapjai között. Pedig sok olvasót érdekelne pl. az ELTE-n, hogyan is állnak a „folyamatos vizsgarendszer” kísérletei az orvostanhallgatóknál. A közgazdászoknak sem közömbös, hogy a Műegyetemen harmadévtől felfelé eltörölték a katalógust — vajon mi lett a hatás, kitört-e a botrány, mert senki sem ment előadásra, vagy éppen ellenkezőleg: jobbak lettek az előadások és zsűfoltak a termek? Mindezt ma csak az tudhatja meg (néha még az sem...), aki veszi a fáradságot és megszerzi az illető egyetem lapját. Ezt pedig nem sokan teszik meg, nem is lehet elvárni.

Milyen káros következményei vannak az elkülönülésnek? A sok közül csak háromra szeretnék rámutatni.

1. Elszaporodnak a lapokban a túltelék-anyagok. Mindenki tudja, aki már dolgozott szerkesztőségben, hogy gyakran előfordul: nem telik meg a lap. Ilyenkor aztán (tisztelőt a kivételnek!) előkerülnek az MTI „kis színes” hírei, melyek körülbelül megfelelnek a képeslapok szív alakú krumplijainak.

2. Ugyancsak az anyaghiány nyomásának köszönhető a dilettantizmus térhódítása az egyetemi újságokban. Lelőzünk — mert nincs más — olyan írásokat is, melyeknek sehol sem szabadna nyomdafestéket kapni, annyira alacsony színvonalúak. Különösen sok ilyen írás olvasható az illető újságok szakterületétől eltérő tárgykörökben. Szép és jó, ha (nem konkrét példát) egy műegyetemistának vannak gondolatai a képművészeiről, de ha ezek a gondolatok sületlenségek, nem szabad leközölni pusztán azért, mert az illető „ide jár”.

3. Az újságok munkatársainak szempontjából merül fel a provincializmus kérdése. Talán mással is előfordult már, hogy legkedvesebb gondolatait azért nem hozta le „legkedvesebb lapja”, mert nemcsak a saját egyetemre vonatkoztak, „túl tág” volt a problémakör. Ha volna alkalom, hogy egy-egy cikk (ha érdemes erre!) minden vagy legalább minden budapesti egyetemistához szóljon — érdekesebb lenne az az újság.

Mi lehetne a megoldás mindezzel kapcsolatban? A kérdésre csak a magyar ifjúsági sajtó egészének távlatából lehet választ keresni. 1956-ig „Szabad Ifjúság” címmel jelent meg egy ötödik, országos ifjúsági napilap is. Ez nem indult meg újra, helyette van hetenként a „Magyar Ifjúság”. A „Magyar Ifjúság” azonban sokkal szelebbebb olvasótabornak szól, semhogy az egyetemisták számára kedvecc lap lehetne. Úgy fogalmazhatnánk meg: nekünk nem kell okvetlenül képregény a lapba... Mások viszont ezért veszik meg.

Többször felmerült már javaslatként egy összegyűjtési lap. Számomra ez a terv rokonszenves, de sok objektív és még több szubjektív akadály van. Eddig valahányszor szóba került, mindig éles ellenzésre talált. De az ellenérvek nyilvánosan még nem hangzottak el. Nagyon jó volna, hogyha egy, esetleg jelen cikk nyomán meginduló vitában ez is megtörténne. Tisztában látnánk tőle, Addig is próbáljuk meg kevessebbel beérni.

Például itt van a „mutáció”. Közös lap, de bizonyos hányada (hat oldalból mondjuk kettő) helyi anyag lehetne. A „fel-nőt” napilapok gyakorlatában ez közismert módszer.

Még ennél is egyszerűbb lenne egy állandó, közös oldal a jelenlegi lapokban, ami abban térne el a szórványos átvételek gyakorlatától, hogy egyrészt rendszeres lenne, másrészt a közös oldalba az anyagokat minden egyes lap beadná. (Átvenni, utánközlésre ugyanis mindig volt és lesz joga és lehetősége a szerkesztőnek.) Ha valamelyik újság szerkesztősége úgy találja: ez vagy az a cikk közös érdekű, leadhatna a „közös oldal” anyagába. Nem átvétel tehát, hanem átadás. Gyakorlatilag ezt valahogy úgy képzelmek el, hogy a közös oldalhoz minden lap kapna bizonyos terjedelmet, amit saját anyagával tölthet ki. És ha elvileg meg tudunk állapodni abban, hogy fontos az együttműködés és azt szervezeten kell csinálni — a megvalósítási formái előbb-utóbb kialakulnak. Meggyőződésem, hogy az eredmény egy lényegesen izgalmasabb, jobb egyetemi sajtó lenne.

Karafiáth András

TÍZ NAP NYUGAT-NÉMETORSZÁGBAN III.

A „gazdasági csoda” országában

Apáca a robogón

Ha nyugat-németországi tartózkodásunk nem is ért fel egy tanulmányúttal, sok olyan tapasztalatot szereztünk, melyek a közgazdász módra gondolkodó emberek számára tanulságosak. A nyugat-német gazdaságról átfogó képet tíz nap alatt természetesen nem kaphattunk, hiszen csak néhány üzemet látogattunk meg, de az itt látott egy-két mozzanattól is hasznos következtetéseket lehet levonni.

Már utazásunk alatt, a vonatablakból kipillantva, nemcsak robogón közlekedő apácát láthattunk, hanem azt is, hogy egy viszonylag kis építkezéssel 7-8 daru magasodott ki a falak közül, ami arra enged következtetni, hogy ilyen nagy építési arány is kifizetődő lehet az építkezéseknél. Ugyancsak az építőipar számára jelent érdekességet, hogy a cementszállító kocsi tartálya egyúttal betonkeverő is volt, s a beton szállítás közben készült el.

Ha útban vannak a hegyek

A Saar-vidék legnagyobb acéllipari kombinátját, amely a nyugat-német acéllipari vállalatok sorában körülbelül a tekintélyes tizedik helyet foglalja el, utazásunk második napján látogattunk meg. A kőrszta a gyár szakiskolájának egyik tantermében kezdődött, ahol a falon levő ábrákon és a munkaszövegek idencsinyített modelljein az idegenvezető mérték elmagyarázta a technológiai folyamatot, de nem kisebb hangsúlyt szentelt a Röchling Acélmű történetéről. Elmesélte, hogy 1873-tól az üzem területén tiszteresére növekedett, számos új profillal bővült. Közben saját költségükre vasutat és hidat helyeztek át kilométerekkel tovább, és mozsarat töltöttek fel. Jövőre terveik sem kisebbek. 1970-ig nagy beruházási programmal rendelkeznek. Új prés-és kovásztumot építenek, amirez egy hegyet is el kell mozdítani a gyár szomszédságából.

Gazdasági szempontból érdekes, hogy a vállalatnál az acélgártás teljes vertikuma megtalálható.

A gyenge minőségű, 28-32 százalékos vastartalmú ércet 70-100 km távolságból, Lotharingiából szállítják, vasúton. A szén 80 százaléka a Saar-vidékről, 20 százaléka Lotharingiából származik, amit szintén vasúton szállítanak. A dúsítás után az olvasztást hat darab 90 tonnás és két darab 120 tonnás kohó-

ban végzik. A nyersvasból Thomas, Siemens-Martin és elektromos eljárással készítenek acélt. A folyamat a hengerléssel ér véget.

Bányászok autószerelőnek

A teljes vertikálitásra való törekvéssel a Saarbengwenke AG bányavállalatnál is találkoztunk. A bányához, melynek napi termelése 7 ezer tonna, egy kokszolómű tartozik, napi 3000 tonna kapacitással és három nagy erőmű összesen 900 MW kapacitással. A társaságnak ezenkívül még vegyiüzem is vannak, gumigyártással együtt. Terveikben további vertikális terjeszkedés szerepel. Ez úgy gondolom, összefüggésbe hozható a nyugat-európai szénválság utóregzésével, azzal, hogy még egy 4000 munkást foglalkoztató, évi 1 milliárd márkás termelési értéket kibocsátó tőkés bányavállalat is csak mind több profil létesítésével érezheti magát biztonságban.

Kérdésünkre elmondták, hogy a korábbi években a szénválság a Saar-vidéken is éreztette hatását, olyannyira, hogy az állam kénytelen volt beavatkozni. A bányából kiszoruló munkások számára szakmai átképző iskolát létesítettek, és a Volkswagen egyik összeszerelő üzemét a Saar-vidékre helyezték, a bányavidék foglalkoztatottságának biztosítására. A szénválság azonban így is súlyos következményekkel járt, különösen az idősebb bányászok számára.

A bányatársaság a tartományi és a szövetségi állam tulajdonában van. A tájékoztató során megnyugtattak bennünket, hogy „ugyanúgy irányítják, mint egy kapitalista részvénytársaságot”. Az államnak egyébként sincs öröme a vállalatban, mert veszteséges, és el akarja adni a részvényeit. De ki veszi meg egy deficitos vállalat részvényeit? Bezzeg a Volkswagent el lehetett adni, mert az nyereséges volt — sóhajtott fel az állami vállalat egyik mértéke, aki láthatóan maga sem lelkesedik túlságosan az állami tulajdonért. (És ebben a nézetében osztozik a nyugat-német állam vezetőivel.)

A verseny diktál

A bányában még egy érdekes gazdasági jelenséget figyeltünk meg. Az üzemszervezés és a felszíni feldolgozás fokozódó koncentrációját. 1956-ban, amikor a napi termelés a mostaninak körülbelül a fele volt, még 18 bányaegetység létezett. Ma 9 van és 1967-ig 7-re csökkentik.

A konkurrenca más módon is hat a vállalatokra. A Röchling acéművek az elmúlt években építette fel az új hengerde másfél kilométer hosszú csarnokát. Itt egy több száz méter hosszú, havi 32 ezer tonna kapacitású, teljesen automatizált hengerdesoron összesen 18 ember dolgozik. Az új hengerde megépítésével olyan kapacitást hoztak létre, amelyet nem tudnak teljesen kihasználni. Saját üzemük alapanyag-termelő része sem tart vele lépést. Az új hengerdesorra mégis szükség volt.

Lépegető bányafa

Az üzemekben, ahol járunk; mindenütt büszkén

A Röchling acéműben

mutatták meg a munkások fizikai munkáját megkönnyítő berendezéseket és a munkásvédelmi, balesetelhárítási felszereléseket. Noha különösen a munkásvédelem kiterjesztésében a szakszervezetek követelésének minden bizonnyal jelentős szerepe volt, utánazárolva kitűnik, hogy a tőkésnek mindez nem kevésbé érdekük.

A bányáknak a tanműhelynek kiépített alomjában egy hidraulikus tovább helyezhető acéművet és ezzel együtt egy teljes fronton dolgozó szénmarót mutattak be. A berendezés nehéz fizikai munkát helyettesít, és kísérelnek hangsúlyozta, hogy ez igen drága.

— Akkor miért vásárolták meg? — tettük fel a kérdést.

A berendezés 2 millió márkába kerül, és mihelyt beállítják, azonnal leírják. Már ezért megéri. (Vö. gyorsított leírás.) De ezen túl is egy-két év alatt megtérül. 90 munkást helyettesít, és egy munkás havonta 2000 márkába kerül a vállalatnak. (A bére ennek csak harmada.) Így a megtakarított élömunka és felszerelési költség egy évi összege kb. egyenlő az új berendezés árával.

A munkásvédelemnél is az a helyzet. — Több vállalatnál is kitűnt, hogy a balesetek és megbetegedések következtében a tőkés vesztesége jóval nagyobb, mint a munkásvédelem költsége.

Vendéglátás

és adófizetés

Az üzlet és a gazdasági érdekek sok olyan dologra ösztönzi a tőkést, amit az ember első pillanatra valószínűtlennek tartana. Például, hogy egy tőkésüzem külön költségeket vállal magára azért, hogy minden arra vezető turistát megvendégelje?

Pedig bárhol jártunk, mindenütt kitűnt, ebéd, vagy vacsorával láttak vendéget. (Igy könnyítették diákvendéglátóink költségein is.) Hol itt az üzlet? — Hát ott, hogy az ebéd, mellyel a vendég jóindulatát a cég iránt felkeltik, jóformán semmibe sem kerül a vállalatnak. Elszámolják üzemi rezsként — mint propagandaköltséget. Ez csökkenti a vállalat kimutatott nyereségét és így adófizetési kötelezettségét is.

Látogatásunk során tehát a tőkés adópolitika útvesztő

tői számunkra is szolgáltak némi előnnyel. Hálából nem fogunk megfeledkezni róluk a politikai gazdaságtan tárgyalásánál.

Ima a kohó előtt

A munkások helyzetére Nyugat-Németországban befolyással van a tartós konjunktúrával összefüggő, teljes foglalkoztatottság. Az átlagos bruttó bér 600-700 márká, és az utóbbi évek során folyamatosan emelkedett. Ekközben természetesen az árak is nőttek. A fejlődő nyugat-német gazdaság jelenleg kb. 1 millió vendégmunkást alkalmaz. Legnagyobb részük olasz és török. Gyakran lehet látni őket esténként a külvárosokban.

Az acéműben végignéztünk egy csapolást az egyik nagykohónál. Az izzó-szikrázó vas méltóságát teljes hőpölygésnek látványát még egy apró mozzanat is emlékeztetett a számunkra. Mikor a nyílás körül álló munkások felkészültek a csapoláshoz, márkát, akik fehér sisakban, kékvédőlemezzel felszerelve várak a dugó kitérését, hátrább parancsoltak és megszólaltak a dudák és csengők. Ekkor néhány munkás keletnek fordult és szertartásos mozdulatok kíséretében imádkoztak. Török vendégmunkások voltak.

Fél sörös palack

Alkalmunk volt meglátogatni a környék legnagyobb sörfőző üzemét, a Becker Bierbauerei-t.

Végignéztünk az üzemet, beleszagoltunk a serfőző óriási rézüstjébe, megcsodáltuk a színes fényvel megvilágított, gözölgő sörtegetést és sokáig néztük az ügyes palackozó automatát. Az üvegek hosszú sorban csörömpölnek végig a gépen. Cimkeragasztás előtt még egy utolsó ellenőrzés. Az üvegek megvilágított opállap előtt vonulnak el. A gépnél két férfi ül, szemük útemesen jár jobbra-balra az üvegesoron. De a tejuveg közepét, jobbra felül, balra alul egy fekete lemez takarja el a fényforrást. Az egyik munkás csak az üveg nyakát, a másik csak alsó részét figyelheti.

Eszembe kellett, hogy jussonak Marx szavai a Tőke I. kötetéből a rész munkásról...

(Folytatjuk)

Goldperger István

EDIT ÉS AHMED

...Önök a Magyar Népköztársaság törvényei értelmében házastársainknak nyilvánítottam...

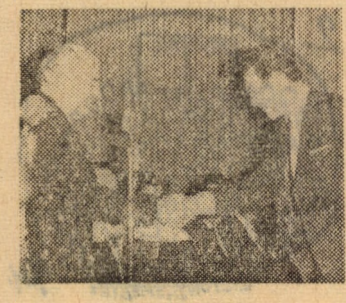
A sötétbarna, apró termelű fiatalember aláírja az anyakönyvet, majd ünnepélyes mosollyal megcsókolja feleségét. Villog a fényképező vakuj, nem akar fogyni a gratulálók serege, szülők, osztálytársak, a hazánkban tanuló jemeni diákok, arabok, afrikaiak. A folyosón ajkukhoz ütögetik tenyerüket a jemeniek: „Uh-uh-uh-uh. Mesz-sze arab földön búcsúztatják így — a menyasszonyt. Ez már tréfa.

Először a szülői házhoz érkezik a taxi. Edit szüleihez. Közben szállingóznak a vendégek a Veres Pálné utcai

kollégiumba. A klubteremben több mint 100 vendég várja őket, fél 9-kor végre megpendülnek a gitárok, a Headles-együttes a Nászindulót játssza. Lakodalmi a hangulat és ez tart kora reggelig. Éjfélkor jemeni nemzeti tánc...

A férj Ahmed Gobrán, jemeni nemzetiségű, negyedévfolyamos általános szakos, a feleség Szijjártó Edit, elsőéves belker. szakos hallgató. Ahmed 1960-ban jött Magyarországra és az idén államvizsgázik.

— Az egyetem elvégzése után doktori disszertációt akarok írni a „Népgazdaság tervezése az elmaradott országokban” témáról — mondja. Ha sikerül, a Tervhivatalban töltöm gyakorlati időmet és ott készülök fel a doktorátusra.

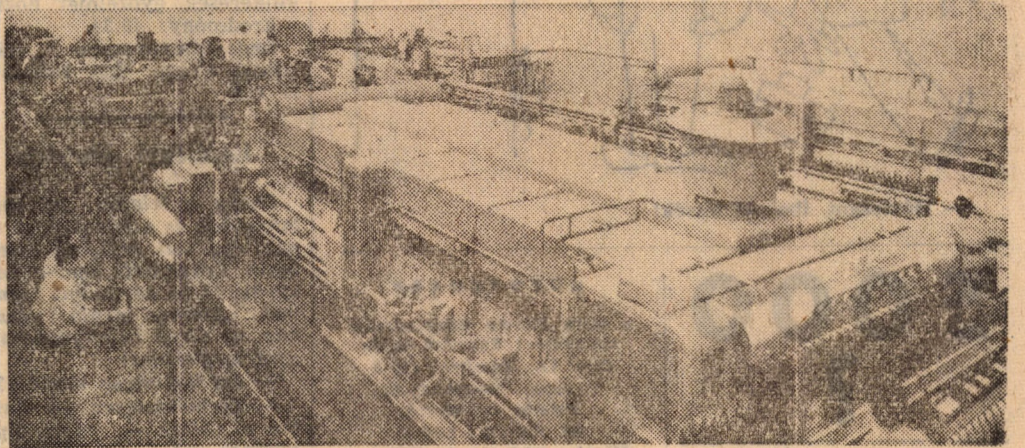

— És a feleség? — Elvégzem az egyetemet, aztán Jemenbe megyünk — újságolja Edit. — Épül a közeljövőben egy magyar kórház, legszívesebben ott dolgoznék. Ahmed talán valamelyik minisztériumban kap állást. De ezek még csak tervek.

Kívánjuk és reméljük, hogy valóra válnak. (mi — zé)

ELISMERÉS

A Magyar Vöröskereszt IX. kerületi szervezete oklevéllel tüntette ki egyetemünket a téritésmentes véradásban felmutatott nagyszerű teljesítményért. Az oklevelet rektorunk a felszabadulási ünnepségen adta át az egyetemi KISZ VB titkárnak.

A kép baloldalán a két palackellenőrző munkás

A JELLEMZÉS

(RÉMKÉP, ELLESVE)

SZÍN: Előadótér, az atomkor hajnalán
SZEREPLŐK: IV. éves közgazda-jelöltek, akikre majdan a népgazdaság (félre)vezetésének súlyos terhe hárul.

Függöny (fel)

FOJELLEMZŐ: Elvtársak!

NEHÁNYAN: (felkapják a fejüket, majd legyintenek)
FOJELLEMZŐ: Megkezdem a vállalatok felé kiküldendő jellemzéseitek közkinccsé tételét. (Az asztalról papírlapot vesz fel, olvassa): „Csíkszerdahelyi András!”

CSÍKSZERDAHELYI: (Felugrik, izgatottan kijavítja) Csíksütörtökhegyi! A múlt héten magyarosítottam!

FOJELLEMZŐ: Az mindegy! Szóval (folytatja) „jó tanulmányi eredményű hallgató, a csoport egyik legszorgalmasabb tagja.

CSÍKSÜTÖRTÖKHELYI: Tiltakozom! Ez úgy hangzik, mint ha hülye lennék, de szorgalommal pótolnám!

A TÖBBIK: (kórusban) Úgy van! Úgy van!

FOJELLEMZŐ: Irjuk akkor talán helyette; nem hülye, de meglehetősen szorgalmas. Jó?

CSÍKSÜTÖRTÖKHELYI: Jó!

FOJELLEMZŐ: (tovább olvassa) „Különösen a közgazdaságtan-nal kapcsolatos tárgyak iránt mutatott érdeklődése dicséretes.”

CSÍKSÜTÖRTÖKHELYI: Ez így nem teljes! Engem minden érdekel!

EGY HANG: Úgy van, én is láttam!

FOJELLEMZŐ: (javít) „Mindem érdekl, többen látták!” „Tagja a KISZ-nek, de már belépése előtt is díjat nyert a VII. kerületi gyermekrajz kiállításon!”

CSÍKSÜTÖRTÖKHELYI: Első díjat!

FOJELLEMZŐ: (beírja) „1963-ban részt vett az Önkéntes ifjúsági építőtábor munkájában...”

CSÍKSÜTÖRTÖKHELYI: És...

FOJELLEMZŐ: (megelőzi) ...és náthájával dacolva az elsők között nevezett be a tábort „Ki köp messzebb?” bajnokságba”

„Hibája az...

CSÍKSÜTÖRTÖKHELYI: (felhőrdül, de túrtózteti magát)

FOJELLEMZŐ: ...néha egy kicsit, de igazán csak egy icuri-picurit szerénytelen és...

CSÍKSÜTÖRTÖKHELYI: (a szívéhez és gutatűst kap, majd az ég felé tárja karjait, a Többiekhez fordul)

A TÖBBIK: (lesütik a szemüket, lelkükben káröröm, és „hátha pont ő lesz a főnököm?” dúl.) Te! Teee!

FOJELLEMZŐ: ...és mákszemcsényit arrogáns, követelőző...

CSÍKSÜTÖRTÖKHELYI: (elájul, közben mellét veri és szigorú vizsgálatot kér maga ellen)

FOJELLEMZŐ: ...és mindig késvé veszi meg a KISZ tagsági bélyegét!

EGY BÁTORTALAN HANG: Úgy van, késvé.

CSÍKSÜTÖRTÖKHELYI: (ezt nem éli túl)

FOJELLEMZŐ: (mentegődzve) Ezt nem én írtam, én csak az elejét, azt, hogy rendes, kitűnő, becsületes, Isten...

AKI EZT IRTA: (felháborodottan): Túlzás! (megsimogatja Csíksütörtökhegyi busa fejcsékéjét) Ne félj, mindjárt kijavítjuk! Ird helyette, hogy: szerény, alárendeli magát a köz érdekeinek, önkritikus.

FOJELLEMZŐ: (írja helyette)

CSÍKSÜTÖRTÖKHELYI: (lassan szárnyai nőnek, feje körül ötágú glória, és az ég felé emelve megkínzott arcát, a Már Szentté avatottak Dicsőimnusa közepette lassan emelkedni kezd)

PLAFON: (leszakad)

FÜGGÖNY: (méltóságát teljesen legördül, de fülig pirul, hogy látta az egészet.)

— puskás —

APRÓHIRDETÉSEINK

Állás

Vörösdipomás közgazdász keresünk azonnali belépésre, vezetői munkakörbe. Fővárosi Villamosvasút, Akácfa utca 8.

Rádió

Elromlik a zsebrádiója, törpemagnója, kávéfőzője? Még ugyanazon az előadáson megjavítja Barkács Benő III. előadó.

egs. matematika zárthelyiért. „Tervmunkások vagyok” jelleg. a Kiadóba.

Étkészítés

Ebédeljen a Nagy Rabló Étteremben! Hangulatos műanyagszőnyegek! Világszínvonalú ármanipuláció! A nagy létegenforgalomra való tekintettel minden pénteken házi misszionáriussítás!

— pamafka —

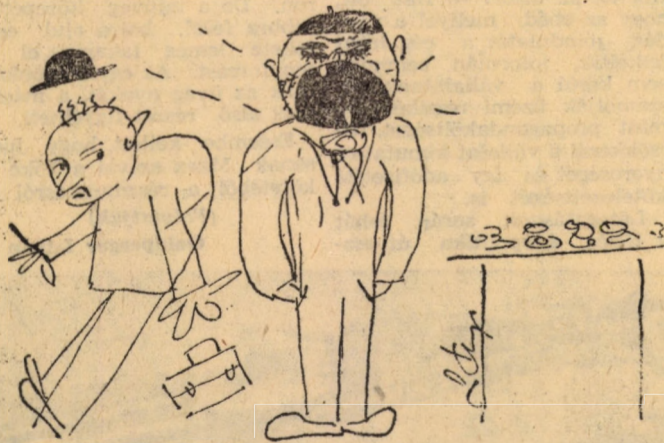
Adás-vétel

Párnát, dunyhát veszek vagy átátórá cserélek. Horváth Almos, I. előadó.

Házasság

Hűszéves, csúnyának mondott fiatalember, kis testi hibával, megismerkedne olyan csinos 18-19 éves lányokkal, akik mindent megadnának egy

Kontraszt

— Hóvirágot, ibolyát tessék!

5000?

KÖZGAZDÁSZ

KÖZGAZDÁSZ

a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Cím: IX., Dimitrov tér 8.
Telefon: 186-850/138 m.
Felelős szerkesztő:
dr. Káhlits László
Kiadója: Hírlapkiadó Vállalat
Megjelenik 2 hetenként
Készül a Szikra Lapnyomdában

BŰNHŐDÉS

Jón! Centről, centről... egyre feljebb...

Ugye, mostanában egyre többet forgolódtok az ágyban és fel is hajtatok a matracokat. A szemetek táskásabb lett. Ebédnél már a hig leves is megakad a nyelcsőben, kis Amerikát éltek itt Budapesten; amikor ott napal, akkor itt nektek is nappal. Hetek óta csak a bajorországi hírek, a bajor légköri viszonyok, a bajor földrajz...

Nem vitás, hogy önfeláldozó munkámnak köszönhető, hogy nem volt árvíz a kollégiumban. En vagyok ugyanis

az árvízvédelmi felelős.

Nemrég ünnepelesen leköszönt a régi diákbizottság és mindenkinek kijárt egy értékes könyv. (Szóval, ahogy már ilyenkor lenni szokott.) Összecsattantak a tenyerek, aztán a fehérszálalát folytatódott az egész.

En a teremben maradtam azon az estén, amikor szétszaladt a tömeg. Egyedül.

Nem, nem azt reméltem, hogy megszólal egy égi hang: „Ejnye, magáról egészen megfeledeztünk, no de itt van, maradt még ez a zsebnaptár”.

Eppen azon tőprengtem, vajon elférnek-e a

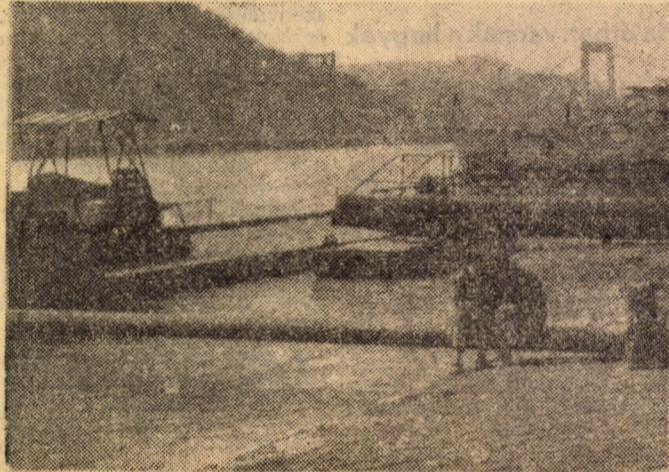
pincében a csónakok, amit az Obudai Hajógyártól csikartam ki, avagy jobb helyük lenne a bejegyzőkönyvben. Irasak-e legközelebb röpdolgozatot árvízvédelmi órán? Megkapom-e az úszójegyeket a jövő évre?

Nem, nem a könyv, nem azért a könyvét, bár nekem is jól jött volna egy teljesen ingyenes olvasmány.

Készen állnak csónakjaim és feltöltöttem élelmiszerekkel háztársaságomat. Ott fogtok pancsolni a kétméteres jeges árban! Mert jön. Centről, centre... egyre feljebb...

(mi-zé)

TÖBB LÉPCSŐ NEM LÉVÉN

SPORT

LABDARÚGÁS

Hidépítők SC—Kösgazd. Egyetem 2:1 (1:1)

Csapatunk az alábbi összetételben játszott:

Fehér — Rooskay, Bonhardt, Dankó — Bánki, Szobonya — Rajki, Alföldi, Maka, Németh, Hegedűs. Góllövő: Maka.

Az első tíz percben szét-esően játszottunk, s hamarosan hálónkban táncolt a labda: Fehér bizonytalanul futott ki, s Bonhardt sem tudott menteni.

Az újrakezdés után mi léptünk fel támadólag, sajnos, nem sok sikerrel, sőt egyik támadásunk során Rajki erős húzódat szenvedett, félidőig statisztált, s a második félidőre ki sem jött.

A második félidőben a tíz főre olvadva, a sérült Bonhardt játékkal is egyenrangú fél voltunk. Különösen a második félidőben, mikor mindenki szívvel-lélekkel küzdött s nem rajtuk múlt, hogy nem sikerült a kiegyenlítés.

Már biztos döntetlennek látszott a mérkőzés, amikor egy előrelépt labdára Fehér kiindult, majd megtorpant, s a Hidépítők összekötője a hálóba fejt.

Balszerencsés mérkőzést vívott együttesünk, mert még 10 főre olvadva, a sérült Bonhardt játékkal is egyenrangú fél voltunk. Különösen a második félidőben, mikor mindenki szívvel-lélekkel küzdött s nem rajtuk múlt, hogy nem sikerült a kiegyenlítés.

Jók: Dankó, Szobonya, Bánki, Alföldi és Németh.

KIHELYEZETT TAGOZAT

MATEMATIKA ZÁRTHELYI — KEVÉLYNYEREG ÉS VISSZA

Április 1—2—3-ra tervezte háromnapos kirándulását az első évfolyam általános szak két csoportja. Közbejött azonban csütörtökre a matematika zárthelyi — így azután felpakolva jött be a két csoport a zárthelyire, és közvetlenül innen indultunk délután fel a kevélynyergyi turistaházba. Villamos, gyalogjáró, autóbussz, HEV és erdei ösvény — minden közlekedési eszközt felhasználunk, hogy még sötétedés előtt felérjünk. Ez sikerült is. A fiúk felváltva cipelték a magnót egy eszelegetes jenti „ismerkedési est” reményében, de kiderült, hogy a turistaházban nincsen villany.

Április 1—2—3-ra tervezte háromnapos kirándulását az első évfolyam általános szak két csoportja. Közbejött azonban csütörtökre a matematika zárthelyi — így azután felpakolva jött be a két csoport a zárthelyire, és közvetlenül innen indultunk délután fel a kevélynyergyi turistaházba. Villamos, gyalogjáró, autóbussz, HEV és erdei ösvény — minden közlekedési eszközt felhasználunk, hogy még sötétedés előtt felérjünk. Ez sikerült is. A fiúk felváltva cipelték a magnót egy eszelegetes jenti „ismerkedési est” reményében, de kiderült, hogy a turistaházban nincsen villany.

Másnap délelőtt ismét hódítot a kanasztá és az utli, többen pedig virágot szedtek. A csoport — bizonyos vendéglátóipari üzemegek érintésével, több részletben — ebéd után érkezett haza.

B. T.

APRÓSÁG

„Csehszlovákiában és a Szovjetunióban egyedül a légzést, a Német Demokratikus Köztársaságban a légzést és a szivmüködés együttes jelenlétét tekintik továbbra is az élet jelének.”

(Dr. Acsády György: A népmozgalmi statisztikák egységesítésének kérdése a KGST országok szakértői munkacsoportjának budapesti ülésén. Demográfia. 1964. 2.)

Epizód

vez. Később magára vállalja kézigrándító elrejtését és szállítását.

Útja tehát a Horthy-rendszer alatt a jobb jövő feltételeinek megteremtéséért harcoló kommunizmus tipikus és egyedül járható útja.

Róth néni — így hívta őt mindenki — a felszabadulás után egyetemünkön dolgozott és innen ment nyugdíjba. De mint szakképzetlen munkásnak fizetése is alacsony volt, nyugdíja is a minimális kiegészítés volt. A történet kommentár nélkül is gondolatébresztő.

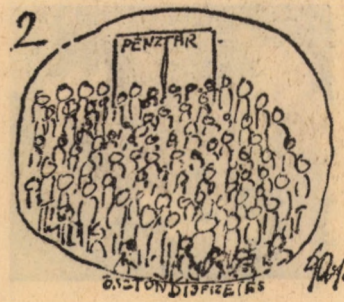
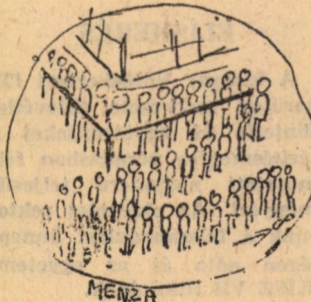
azonban változtatott helyzeten és most kiemelt nyugdíjat kap.

Egyik nap csegett a telefon és Róth néni kereste egykori főnökét, gondnokunkat, Igaz bácsit. Elmondta, hogy a felemelt juttatásért ő szeretne valami hasznosat csinálni és az egyetemen esetleg találna számára valami tenni-valót. Ő szívesen elvégzi. Egy kis tanakodás után meg is állapodtak, milyen társadalmi munkát fog Róth néni ellátni. Azóta is gyakran bejár az egyetemre és segít az épületrendben tartani, mindig ott, ahol szükség van rá.

A történet kommentár nélkül is gondolatébresztő.

—F—

Pillantás a diákéletbe

SPORTHÍR

Kosárlabda házibajnokság keretében szerdán került lebonyolításra a III. és IV. évfolyam külkereskedelmi szakos hallgatók közötti mérkőzés, mely a harmadéves külkeresek győzelmét hozta. Eredmény: 49:34.

Legeredményesebb játékosok: Práger (23), Nádudvari (19).

Eszményi marxista

Cseng a telefon az egyik tanszéken és a vonal túlsó végén egy esti hallgató jelentkezik. Erdeklődik, igaz-e, hogy április 17-én zárthelyi fognak írni. Amikor igenlő választ kap, nem tud belenyugodni és újra megkérdezi:

— Ezt komolyan mondja?
— Természetesen — hangzik a válasz —, miért olyan különös ez?
— Hogy gondolják azt, dolgozatot íratni nagyszombaton?